X?b?r verdiyimiz kimi, yanvar?n 6-da Az?rbaycan Respublikas?n?n Prezidenti ?lham ?liyevin s?drliyi il? 2020-ci ilin yekunlar?na h?sr olunmu? videoformatda mü?avir? keçirilib.

Dövl?timizin ba?ç?s? mü?avir?ni giri? nitqi il? açd?.

Prezident ?lham ?liyevin giri? nitqi

-Bu gün biz keç?n ilin yekunlar?n? müzakir? ed?c?yik, 2021-ci ild? görül?c?k i?l?r haqq?nda dan??aca??q. Keç?n ilin v? n?inki keç?n ilin, son 30 ilin ?sas yekunu torpaqlar?m?z?n i??aldan azad olunmas?d?r. Az?rbaycan 44 gün ?rzind? tarixi Q?l?b? qazanaraq öz torpaqlar?n? azad etdi, dü?m?n? sars?d?c? z?rb?l?r endirdi, Erm?nistan? m??lub etdi. Bu m??lubiyy?t n?tic?sind? Erm?nistan m?cbur olub kapitulyasiya akt?na imza at?b, t?slim olub v? biz 3 rayonumuzu bir güll? atmadan, bir ??hid verm?d?n siyasi yollarla geri qaytard?q. Bel?likl?, Erm?nistan?n 30 il davam ed?n i??alç?l?q siyas?tin? son qoyuldu. Biz bunu h?rbi yollarla h?ll etdik. Baxmayaraq, uzun ill?r ?rzind? beyn?lxalq vasit?çil?r, dem?k olar, bütün apar?c? beyn?lxalq t??kilatlar biz? deyirdil?r ki, münaqi??nin h?rbi h?lli yoxdur. Biz d? deyirdik ki, ?g?r bel?dirs?, onda münaqi?? sülh yolu il? h?ll olunsun, biz d? bunun t?r?fdar?y?q. Müharib? dövründ? m?n d?f?l?rl? Az?rbaycan xalq?na müraci?t ed?r?k v? xarici kütl?vi informasiya vasit?l?rin? müsahib?l?r ver?r?k deyirdim ki, Erm?nistan t?r?fi biz? tarix versin, onlar n? vaxt bizim torpaqlar?m?zdan öz silahl? qüvv?l?rini geri ç?kirl?r v? biz dayan?r?q. ?ks-t?qdird?, ax?ra q?d?r ged?c?yik v? bunu etdik. Bel?likl?, ?anl? Q?l?b?miz bizim güclü irad?mizi, xalq?m?z?n güclü ?zmini bütün dünyaya nümayi? etdirdi, Az?rbaycan dövl?tinin gücünü nümayi? etdirdi, göst?rdi ki, sözümüzl? ?m?limiz aras?nda heç bir f?rq yoxdur. M?n d?f?l?rl? demi?dim ki, ?g?r bu m?s?l? sülh yolu il? öz h?llini tapmasa, biz bu m?s?l?ni h?rbi yolla h?ll ed?c?yik v? bel? d? oldu – h?rbi yolla. Ondan sonra m?s?l? siyasi yolla h?ll olundu v? tarixi ?dal?t b?rpa edildi.

M?n son ill?r ?rzind? ölk?mizin h?rt?r?fli inki?af?n? dil? g?tir?r?k deyirdim ki, bu gün müst?qil Az?rbaycan dövl?ti özünün ?n ?anl? dövrünü ya?ay?r. Çünki Az?rbaycan tarixd? heç vaxt bu q?d?r güclü olmam??d?r. Bu gün bu, h?m siyasi gücdür, iqtisadi gücdür, xalq-iqtidar birliyidir, h?rbi gücdür v? bizim regionda oynad???m?z müsb?t roldur. Biz bu gücd?n istifad? ed?r?k qar??m?zda duran ?sas v?zif?ni ??r?fl? yerin? yetirdik. Erm?nistan ordusu 44 gün ?rzind? darmada??n edildi, dem?k olar ki, Erm?nistan ordusu yoxdur. Müharib?d?n sonra mü?ahid? olunan m?nz?r? onu göst?rir ki, bu gün Erm?nistan silahl? qüvv?l?ri faktiki olaraq tam da??d?l?b. Erm?nistan m??lub edilib v? biz ist?diyimiz? 44 gün ?rzind? nail ola bilmi?ik. C?bray?l, Füzuli, Z?ngilan, Qubadl? rayonlar?n?, keçmi? Hadrut rayonunu, Xocav?nd rayonunun böyük hiss?sini, Suqovu?an q?s?b?sini, Murovda? silsil?sini v? ?u?a ??h?rini h?rbi yollarla azad etdik. Bütövlükd? 300-d?n çox ya?ay?? m?nt?q?si h?rbi yollarla i??aldan azad edildi. Bunun n?tic?sind? Erm?nistan faktiki olaraq diz çökdü, m?cbur olub noyabr?n 10-da kapitulyasiya akt?na imza atd?. Bel?likl?, A?dam, Laç?n v? K?lb?c?r rayonlar? bir güll? atmadan, bir ??hid verm?d?n geri qaytar?ld?.

Bu Q?l?b? tarixd? ?b?di qalacaq. Bu Q?l?b? bütün dünyaya sübut etdi ki, - bir daha bunu qeyd etm?k ist?yir?m, - bizim sözümüzl? ?m?limiz aras?nda heç bir f?rq yoxdur. M?n demi?dim ki, tarixi Az?rbaycan torpaqlar?nda heç vaxt ikinci erm?ni dövl?ti yarad?lmayacaq. M?n demi?dim ki, heç vaxt Da?l?q Qaraba?a müst?qillik verilm?y?c?k. M?n demi?dim ki, Az?rbaycan xalq? bu v?ziyy?tl? heç vaxt bar??mayacaq. Demi?dim ki, biz bu m?s?l?ni ist?nil?n yolla h?ll ed?c?yik v? etdik, bütün t?zyiql?r?, t?hdidl?r? baxmayaraq. Baxmayaraq ki, dünyada kifay?t q?d?r güclü erm?ni lobbisi var. Dünyada bir çox apar?c? dövl?tl?r Erm?nistan? d?st?kl?yir v? müharib? dövründ? biz bunu aç?q-a?kar görürdük, b?zi ölk?l?r bunu gizl?d? bilmirdil?r. Bu d?st?k Erm?nistana n? verdi? Heç n?. Bizim gücümüz, irad?miz qar??s?nda bu d?st?k s?f?ra b?rab?r oldu. H?r k?s gördü ki, bizi heç kim v? heç n? dayand?ra bilm?z. M?n dey?nd? ki, biz ax?ra q?d?r ged?c?yik, sözüm? ?m?l etdim. O vaxt dayand?q ki, Erm?nistan öz alçald?c? m??lubiyy?tini etiraf etdi, diz çökdü, a? bayraq qald?rd?, t?slim oldu. Hesab edir?m ki, bu, Erm?nistan üçün tarixi d?rs oldu. Onlar bir daha Az?rbaycan xalq?n?n böyüklüyünü gördül?r. Baxmayaraq ki, i??al edilmi? bütün torpaqlarda vandalizm aktlar? tör?dildi, bizim bütün tarixi abid?l?rimiz, m?scidl?rimiz da??d?ld? v? ya t?hqir edildi, bütün ya?ay?? binalar?m?z da??d?ld?, A?dam, Füzuli ??h?rl?ri yoxdur, k?ndl?r yoxdur, C?bray?l, Qubadl?, Z?ngilan ??h?rl?rind? t?k-tük bina qal?b, orada da Erm?nistan h?rbçil?ri yerl??mi?dil?r. K?lb?c?r v? Laç?n rayonlar?nda daha çox qanunsuz m?skunla?ma apar?lm??d?r. Ancaq Erm?nistana o rayonlardan ç?xmaq üçün vaxt verildiyi müdd?t ?rzind? onlar oran? da da??tm??lar, bütün dünyaya öz v?h?ilikl?rini göst?rmi?l?r. Bütün dünyan?n gözü qar??s?nda evl?ri yand?r?b, me??l?ri k?sib, q?r?b, yand?r?b, vandalizm aktlar? tör?tmi?l?r. Bütün dünya gördü ki, biz kiminl? üz-üz? idik. Bu

v?h?iliyin, bu q?ddarl???n b?lk? d? tarixd? analoqu yoxdur. Heç ?kinci Dünya müharib?sind? i??alç? qüvv?l?r bu q?d?r q?ddarl?q tör?tm?mi?l?r. Onlar hesab edirdil?r ki, biz bu bölg?l?r? qay?tmayaca??q, amma biz qay?tm???q v? qay?d?r?q. Bu gün biz Böyük Qay?d?? haqq?nda dan??aca??q.

Biz tarixi ?dal?ti b?rpa etdik. Biz bütün dünyaya gücümüzü göst?rdik. Göst?rdik ki, heç kim bizim irad?mizin qaba??nda dura bilm?z. Eyni zamanda, m?suliyy?t göst?rdik, ?dal?t göst?rdik, Erm?nistan ?razisin? girm?dik. Baxmayaraq ki, Erm?nistan ?razisind?n biz? qar?? nam?rd at??l? tör?dil?n h?rbi cinay?t n?tic?sind? onlarla mülki ??xs h?lak oldu, ??h?rl?rimiz bombaland?. Biz Erm?nistan ?razisin? keçm?dik. Biz beyn?lxalq hüquqa hörm?timizi göst?rdik. Baxmayaraq ki, m?nfur dü?m?n üçün heç bir m?n?vi ç?rçiv? yoxdur, heç bir m?n?vi d?y?r yoxdur. Amma m?n demi?dim ki, biz özümüzü onlar kimi apara bilm?rik, biz az?rbaycanl?y?q, biz özümüz? hörm?t ed?n xalq?q. Biz döyü? meydan?nda dü?m?ni çökdürdük. Döyü? meydan?nda dü?m?n? el? d?rs verdik ki, onlar bu gün? q?d?r bu d?rsd?n özl?rin? g?l? bilmirl?r. Bu gün Erm?nistan? bürümü? böhran onlar?n i??alç?l?q siyas?tinin n?tic?sidir. G?r?k bizim torpaqlar?m?zdan sülh yolu il? ç?xard?lar, biz onlara ?ans vermi?dik. G?r?k öz xo?u il? ç?xard?lar bizim torpaqlar?m?zdan, amma biz bunun tamamil? ?ksini gördük. Qanunsuz m?skunla?ma, ??h?rl?rimizin adlar?n?n d?yi?dirilm?si, Az?rbaycan?n tarixi, m?d?ni, dini irsinin silinm?si. ?fsuslar olsun ki, b?zi beyn?lxalq t??kilatlar v? ?irk?tl?r onlara bu sah?d? yard?m etmi?dil?r. Bizim torpaqlar?m?zda qanunsuz biznes f?aliyy?ti göst?rilmi?dir. Bu gün bu bar?d? d? dan??aca??q, art?q müvafiq göst?ri?l?r verildi. O ?irk?tl?r m?suliyy?t? c?lb olunacaq. Onlar bunu bilsinl?r v? gözl?sinl?r bu günü. Oraya müxt?lif ölk?l?rin parlamentl?rinin nümay?nd?l?ri gedirdil?r, indi görüm nec? gedirl?r. Fransadan bir hey?t getmi?di, parlament üzvl?ri. ?fsuslar olsun ki, sülhm?raml? qüvv?l?r onlara bu icaz?ni vermi?dil?r. Halbuki, biz bu sülhm?raml? qüvv?l?r qar??s?nda m?s?l? qoymu?duq ki, bizim icaz?miz olmadan heç bir xarici v?t?nda? Da?l?q Qaraba?a ged? bilm?z. N?tic?d? Fransa s?firi bizim Xarici ??l?r Nazirliyin? ça??r?ld?, nota verildi. Biz s?ssiz qalmayaca??q.

?ndi m?n? m?lumat verildi ki, Erm?nistan?n xarici i?l?r naziri Xank?ndiy? gedib. S?nin orada n? i?in var? Müharib? onlar?n yad?ndan ç?xmas?n. Unutmas?nlar ki, d?mir yumruq yerind?dir. Bu s?f?rl?r? son qoyulmal?d?r. Biz x?b?rdarl?q edirik, ?g?r bel? t?xribat xarakterli add?mlar at?lacaqsa, Erm?nistan daha da pe?man olacaq. ?ndi münasib?tl?rin normalla?d?r?lmas? istiqam?tind? add?mlar at?l?r. Rusiya öz vasit?çilik imkanlar?n? t?r?fl?r? t?qdim edib. Bu yax?nlarda Erm?nistana v? Az?rbaycana s?f?r etmi? Rusiya hökum?t nümay?nd?l?rind?n ibar?t hey?t ?sas?n bu mövzular haqq?nda söhb?tl?r aparm??d?r.

Yax??, ?g?r münasib?tl?r normalla?acaqsa, o zaman bel? t?xribat xarakterli “s?f?rl?r?” n? ehtiyac var? N?yi göst?rm?k ist?yirl?r? Yen?mi bizi q?c?qland?rmaq ist?yirl?r? Unutmas?nlar ki, onlara çox baha ba?a g?ldi bu tipli add?mlar. Ona gör? bütün s?f?rl?r? son qoyulmal?d?r. Heç bir xarici v?t?nda? bizim icaz?miz olmadan o ?raziy? ged? bilm?z. Heç bir beyn?lxalq t??kilat, - ancaq Q?rm?z? Xaç istisna olmaqla, - oraya ged? bilm?z. Bu, bizim ?razimizdir. Bütün dünya bu ?razini Az?rbaycan?n ayr?lmaz hiss?si kimi tan?y?r. Erm?nistan?n xarici i?l?r naziri, s?n kims?n ki, oraya gedirs?n? X?b?rdarl?q edirik. ?g?r buna ox?ar add?m t?krarlanarsa, bizim cavab?m?z çox s?rt olacaq. El? birinci d?f? biz Xarici ??l?r Nazirliyi vasit?sil? onlara x?b?rdarl?q etdik. Ondan sonra x?b?rdarl?q ba?qa cür veril?c?k. Onlar?n aya?? oradan k?silm?lidir. Otursun öz ölk?sind?.

Sülhm?raml? qüvv?l?r. Onlar?n orada funksiyas? var. Noyabr?n 10-da bu funksiya t?sbit edildi. Baxmayaraq ki, indi onlar orada humanitar i?l?rl? m???uldurlar, halbuki noyabr?n 10-da imzalanm?? B?yanatda bu funksiya t?sbit edilm?yib, biz buna, nec? dey?rl?r, göz yumuruq. N? üçün? Çünki ba?a dü?ürük ki, orada insanlar ya?ay?r, ba?a dü?ürük ki, indi q?? g?lib, hava soyuqdur. Orada mü?yy?n i?l?r görülm?lidir ki, bu q?? orada ya?ayan erm?nil?r üçün problem yaratmas?n. Ona gör? biz imkan verdik. ?ndi yükl?rin böyük hiss?si oraya Az?rbaycan ?razisind?n gedir. Biz imkan verdik. B?rd?y? q?d?r d?mir yolu il? gedir. Ondan sonra ma??nlarla Da?l?q Qaraba?a apar?l?r. ?lb?tt?, biz imkan verm?y? d? bil?rdik.

Erm?nistan 30 il bizim suyumuzu k?sib, 100 min hektar torpa?? susuz qoyub. Baxmayaraq ki, h?m S?rs?ng, h?m d? Suqovu?an su anbarlar? o vaxt ulu önd?r Heyd?r ?liyevin t???bbüsü il? v? onun f?aliyy?ti n?tic?sind? in?a edilmi?dir. Erm?nistan bizim suyumuzu k?smi?di. Amma m?n yen? d? deyir?m, biz heç vaxt onlar?n s?viyy?sin? dü?m?m?liyik. Bu gün Da?l?q Qaraba?da ya?ayan insanlar bizim v?t?nda?lar?m?zd?r. M?n demi??m, onlar gör?c?kl?r ki, Az?rbaycan r?hb?rliyi alt?nda onlar yax?? ya?ayacaqlar. Ona gör? biz bu imkanlar? verdik. Yoxsa Laç?n d?hlizi il? oraya yük da??maq çox ç?tin m?s?l?dir. Biz dig?r add?mlar atd?q ki, orada humanitar i?l?r getsin. Yen? d? deyir?m, noyabr?n 10-da imzalanm?? s?n?dd? bu, yoxdur. Amma biz yen? d? imkan veririk. Bu, bizim ür?yimizin n? q?d?r geni? olmas?n? göst?rir. Hesab edir?m ki, noyabr?n 10-da imzalanm?? B?yanat g?l?c?k f?aliyy?t üçün ?sas olmal?d?r. Bu B?yanatdan ba?qa, h?r hans? bir dig?r s?n?d imzalanmay?b.

Eyni zamanda, imkan verdik ki, - söhb?t bizim ?razimizd?n keç?n yollardan v? azad edilmi? torpaqlardan

gedir, - erm?ni v?t?nda?lar Qubadl? rayonundan keç?n yoldan istifad? etsinl?r. Bunu g?r?k onlar qiym?tl?ndirsin, yoxsa yox. Bu, bizim torpa??m?zd?r. Ba?a dü?ürük ki, yol oradan keçib. Sovet vaxt?nda s?rh?dl?rin o q?d?r d? böyük ?h?miyy?ti yox idi, orada ya?ayan erm?ni ?halisi b?lk? d? bilm?yib ki, bu, Az?rbaycan ?razisidir. Çünki kim onlara dey? bil?rdi ki, bu, Az?rbaycan ?razisidir. Onlar hesab edibl?r ki, bu, Erm?nistan ?razisidir. ?ndi bil?nd? ki, bu, Az?rbaycan ?razisidir v? Az?rbaycan s?rh?dçil?ri oraya g?lib yerl??ibl?r, ?lb?tt?, onlar stres keçiribl?r. Amma yen? d? m?n göst?ri? vermi?dim ki, bir adam?n burnu qanamamal?d?r. Onlara ba?a sal?n ki, bu, bizim yerimizdir, bizim torpa??m?zd?r, ç?x?b getsinl?r. Vaxt verdik onlara. Erm?nistan t?r?fi bizd?n xahi? etmi?di ki, yanvar?n 2-n? q?d?r vaxt verin. Biz d? vaxt verdik. Vaxt verm?y? bil?rdik. M?n oraya bir h?rbi d?st? gönd?r? bil?rdim v? görüm n? gün? dü??rdil?r onlar. Bunu etdikmi? Yox! Amma onlar ed?rdil?r. Onlar K?lb?c?ri i??al ed?nd? biz? vaxt verm?dil?r. Bizim v?t?nda?lar oradan ayaqyal?n Murov a??r?m?ndan, Öm?r a??r?m?ndan keç?r?k ç?xd?lar. Bir çoxlar? da yolda donub, h?lak oldular. Onlar biz? vaxt verdil?r?

Onlar mülki ?haliy? qar?? soyq?r?m? tör?tmi?l?r, Xocal? soyq?r?m?, dig?r h?rbi cinay?tl?r. Biz is? bizim azad edilmi? ?razil?rd? diversiya il? m???ul olanlar? ?sir götürdük. M?hv etm?dik. Dedim ki, ?sir götürün, daha müharib? ba?a çat?b, daha qan tökm?k laz?m deyil. Bu, yen? d? bizim humanist mahiyy?timizi göst?rir. Bu, bizim ?razimizd? yerl??ib v? oradan ç?xmaq ist?m?y?n bir qüvv?dir v? biz? qar?? t?xribatlar tör?dib, h?rbi t?xribatlar. Bunun n?tic?sind? h?rbçil?rimiz h?lak olub. Biz is? yen? humanistlik göst?rmi?ik. Onlar? ?sir götürmü?ük. Amma onlar h?rbi ?sir say?la bilm?z, çünki müharib? qurtar?b. Onlar terrorçudur, diversantd?r. Onlar Xocav?nd rayonuna Erm?nistandan, Erm?nistan?n ?irak vilay?tind?n noyabr?n 26-dan sonra g?lmi?l?r. Bunu h?r k?s bilsin. N? üçün g?lmi?l?r? Kim onlar? gönd?rib? Müharib? ay?n 10-da qurtar?b, B?yanat imzalan?b. Kim gönd?rir onlar? oraya? ?g?r Erm?nistan r?hb?rliyi bu qanunsuz silahl? birl??m?l?r? n?zar?t ed? bilmirs?, bu, onlar?n problemidir. Ona gör? burada heç kim bizi ittiham ed? bilm?z.

M?n bir daha dem?k ist?yir?m ki, biz bir çox hallarda humanistlik göst?rmi?ik v? Erm?nistan t?r?fi bunu qiym?tl?ndirm?lidir. Bunun müqabilind? Erm?nistan xarici i?l?r nazirinin bizim torpa??m?za g?lm?si q?buledilm?zdir. Art?q m?n demi??m, ümid edir?m ki, onlar düzgün n?tic? ç?xaracaqlar. Ç?xarmasalar, onlar?n böyük probleml?ri olacaq v? yen? d? pe?man olacaqlar.

Bel?likl?, müharib? ba?a çatd?. Biz ist?diyimiz? nail olduq. ?ndi art?q quruculuq dövrü ba?lay?r. Biz bu gün bu bar?d? d? dan??aca??q. Amma bundan ?vv?l 2020-ci ild? ba? vermi? ba?qa hadis?l?r haqq?nda dem?k ist?rdim. 2020-ci ilin fevral ay?nda ölk?mizd? parlament seçkil?ri keçirilmi?dir. Parlament seçkil?ri demokratiya istiqam?tind? at?lm?? növb?ti ciddi add?m idi. Parlamentin r?hb?r orqanlar? yenil?ndi, r?hb?rliy? yeni insanlar g?ldi. ?lk d?f? olaraq parlamentin s?dr müavini müxalif?t partiyas?n?n nümay?nd?si seçildi. Eyni zamanda, ilk d?f? olaraq parlament komit?l?rinin s?dr v? müavin v?zif?l?rin? müxalif?t nümay?nd?l?ri seçildil?r. Bu, yeni siyasi m?d?niyy?tin t?zahürüdür. Bu, bütün siyasi qüvv?l?r aras?ndak? ?m?kda?l??a yön?lmi? ciddi bir add?md?r. ?lb?tt? ki, ölk?mizin demokratik inki?af? bax?m?ndan bunun çox böyük ?h?miyy?ti var. Parlament çoxpartiyal? parlamentdir v? bu, siyasi sistemimizin gücl?ndirilm?si istiqam?tind? çox ön?mli add?m say?lmal?d?r.

Eyni zamanda, keç?n il partiyalar?n böyük ?ks?riyy?ti bizim t???bbüsümüz? müsb?t cavab ver?r?k, siyasi dialoqa qo?uldular. Dey? bil?r?m ki, haz?rda bu dialoqda bütün siyasi qüvv?l?r i?tirak edir. ??tirak etm?y?nl?r? siyasi qüvv? dey? bilm?r?m. Çünki i?tirak etm?y?n d?st? xain, satq?n ünsürl?rd?n ibar?tdir. Siyasi dialoq müharib?d?n ?vv?l ba?lam??d?r v? müharib? dövründ? daha da gücl?nmi?dir. Müharib? dövründ? bir antimilli qrupla?ma istisna olmaqla, - m?n antimilli ?uran? n?z?rd? tuturam, - bütün dig?r siyasi partiyalar v? birlikl?r birm?nal? olaraq bizim haqq i?imiz? öz d?st?yini verdi. Antimilli ?ura is? öz xain, satq?n missiyas?n? müharib? dövründ? d? icra edib, dü?m?nin d?yirman?na su töküb, ordumuza qar?? çirkin kampaniya apar?b. Ordumuzu l?k?l?m?k istiqam?tind? növb?ti t?xribat xarakterli add?mlar at?bd?r.

Onlardan ba?qa n? gözl?m?k olar? Bu antimilli ?uran?n liderl?ri vaxtil? Pa?inyan? biz? nümun? kimi göst?rirdil?r, deyirdil?r ki, bax?n, Pa?inyan demokratd?r, Pa?inyan novatordur, Pa?inyan t?miz adamd?r. Bu, onlar?n sözl?ridir. ?ndi soru?un erm?ni xalq?ndan, onlar bu novator demokrat haqq?nda n? fikirl??irl?r? Onlar? birl??dir?n, ?lb?tt? ki, h?r iki, nec? dey?rl?r, nümay?nd?nin vaxt?nda torpaqlar?n ?ld?n getm?sidir. Az?rbaycan Xalq C?bh?si v? bu gün onun antimilli ?urada c?ml???n qal?qlar? faktiki olaraq Birinci Qaraba? müharib?si dövründ? f?rarilik etmi?l?r. Biz bu tarixi unutmam???q, g?nc n?sil d? bilm?lidir. Müharib? ged?-ged? prezident öz v?zif?sini t?rk edib, gedib da? k?ndind? oturub. Müharib? gedir, insanlar ölür, torpaqlar ?ld?n gedir, ölk?nin prezidenti, Ali Ba? Komandan? qaç?r, gedir Naxç?van Muxtar Respublikas?n?n da? k?ndind? oturur. Bu, f?rarilik deyil, n?dir? ?ndi bu antimilli ?urada r?hb?rlik ed?nl?r, harada idiniz müharib? dövründ?? Qaç?b gizl?nmi?dil?r. ?ndi d? qaç?b gizl?nir, biri Amerikada oturub, oradan mühazir?l?r oxuyur v? dü?m?nin d?yirman?na su tökür. Onu kim maliyy?l??dirir? Kim ona istiqam?t verir? Biz bilirik. Buradak?lara kim istiqam?t verir? H?min qüvv?l?r. Erm?nip?r?st qüvv?l?r, müharib? dövründ? biz? qar?? çirkin ?m?ll?rd? i?tirak ed?nl?r, bizim q?l?b?mizi ?limizd?n almaq ist?y?nl?r, erm?nil?r? d?st?k ver?nl?r antimilli

?uran?n havadarlar?d?r v? onlar f?raridirl?r, satq?nd?rlar, xaindirl?r. Xalq da bunu bilm?lidir v? g?nc n?sil d? bilm?lidir. B?zi hallarda g?nc n?sl? bu biab?rç? tarix haqq?nda kifay?t q?d?r m?lumat verilmir. Bu, orta m?kt?b, ali m?kt?b d?rslikl?rin? sal?nmal?d?r. Bu qara s?hif? d?rslikl?r? sal?nmal?d?r. G?nc n?sil ?u?an?, Laç?n?, Xocal?n?, K?lb?c?ri satanlar?, f?rarilik ed?nl?ri, torpaqlar?m?z?n itirilm?sin? imkan yaradanlar? tan?mal?d?r. Bu gün? q?d?r orada-burada sül?nir ?u?an? satan satq?n. Onlar b?la g?tirdil?r, faci? g?tirdil?r, günahs?z insanlar?n h?lak olmas?na ??rait yaratd?lar, insanlar? müdafi? etm?dil?r. Xalq C?bh?si-Müsavat hakimiyy?ti qaçd? gizl?ndi, t?slim oldu, biab?r oldu. Ondan sonra otuz il ?rzind? el? bil ki, bunlar deyil bu torpaqlar? satanlar. El? bil ki, bunlar deyil döyü? meydan?ndan qaçanlar, bunlar deyil müharib? dövründ? G?nc?ni bombalayanlar, Az?rbaycan ?sg?rini ?sir götür?nl?r. Bunlard?r. Az?rbaycan xalq? bunu heç vaxt unutmamal?d?r.

Amma t?bii ki, bunlar istisna olmaqla, bu gün ölk?mizd? çox ciddi v? f?al siyasi dialoq gedir. M?n bir m?s?l?ni d? qeyd etm?k ist?rdim. Bir neç? ay bundan ?vv?l m?n? m?lumat verildi ki, b?zi partiyalar qeydiyyatdan keçm?yibl?r. M?nim üçün bu, sözün düzü, yenilik idi. M?n bilmirdim. M?n? heç kim m?lumat verm?mi?di ki, bel? hallar var. Ona gör? m?n d?rhal göst?ri? verdim ki, bu m?s?l? öz h?llini tapmal?d?r. ?ndi siyasi partiyalar?n qeydiyyat m?s?l?si öz h?llini tap?r. H?tta bir daha dem?k ist?yir?m ki, müharib?d?n ?vv?l art?q ölk?mizd? yeni bir siyasi iqlim yaranm??d?r, müsb?t iqlim. Çünki bizim ham?m?z?n, bütün v?t?np?rv?r qüvv?l?rin bir amal? var idi - torpaqlar?m?z?n i??aldan azad edilm?si. Biz, Az?rbaycan iqtidar? buna da nail olduq. Bu gün is? bizim qar??m?zda bu Q?l?b?ni siyasi yollarla möhk?ml?ndirm?k, erm?ni fa?izminin ba? qald?rmas?na yol verm?m?k, beyn?lxalq müst?vid? keçmi? münaqi?? il? v? indiki reall?qlarla ba?l?, o cüml?d?n da??d?lm?? ?razil?r haqq?nda m?lumat çatd?rmaq v?zif?si durur. Bizim partiyalar?m?z?n b?zil?ri beyn?lxalq partiya qurumlar?na üzvdürl?r. Bu m?lumat o qurumlar ç?rçiv?sind? verilm?lidir. Y?ni bu, g?l?c?k f?aliyy?t üçün ?sas istiqam?t olmal?d?r. ?lb?tt?, ki, ölk? daxilind? demokratikl??m? prosesl?rin? müsb?t t?sir etm?k, partiyalararas? dialoqu möhk?ml?ndirm?k, çat??mazl?qlar haqq?nda m?s?l? qald?rmaq v? normal, sa?lam r?qab?t aparmaq – biz bunu ist?yirik. Biz öz niyy?timizi ortaya qoymu?uq v? ?adam ki, bütün siyasi qüvv?l?r bu t???bbüs? qo?ulubdur.

Kadr islahatlar? apar?l?b. Nazirl?r Kabinetind? r?hb?rlik d?yi?dirildi. Prezident Administrasiyas?nda, nazirlikl?rd?, yerli icra orqanlar?nda r?hb?rlik d?yi?dirildi. Bu da c?miyy?td? çox müsb?t qar??lanm??d?r. Biz bu kadr d?yi?ikliyinin müsb?t n?tic?l?rini görürük.

Korrupsiyaya v? rü?v?txorlu?a qar?? mübariz? daha ciddi apar?lma?a ba?lanm??d?r. Hesab edir?m ki, o da s?rf kadr islahatlar? il? ba?l? olan m?s?l?dir. Xo?ag?lm?z hallar bürokratiya t?r?find?n ört-basd?r edilirdi v? b?zi hallarda düzgün m?lumat m?n? çatd?r?lm?rd?. Müvafiq qurumlar korrupsiyaya v? rü?v?txorlu?a qar?? kifay?t q?d?r ciddi mübariz? aparm?rd?lar, b?zi hallarda cinay?tl?r? göz yumurdular. Bütün bunlar h?qiq?tdir. Kadr islahatlar? art?q buna da son qoyub. Bu gün heç kim, cinay?t tör?tmi? insan v?zif?sind?n as?l? olmayaraq m?suliyy?td?n boyun qaç?ra bilm?z. Heç kim qanundan üstün deyil. Heç kim üçün heç bir xüsusi status, heç bir imtiyaz yoxdur. Bunu h?r k?s bilm?lidir. Hesab edir?m, 2020-ci ilin hadis?l?ri göst?rir ki, h?r k?s bunu art?q bilir.

Koronavirus, ?lb?tt? ki, bütün dünya üçün çox böyük s?naq idi. Hesab edir?m ki, Az?rbaycan bu s?naqdan ??r?fl? ç?x?r. V?ziyy?t tam n?zar?td?dir. Operativ t?dbirl?r n?tic?sind? yeni x?st?xanalar tikildi, laboratoriyalar al?nd?. H?kiml?r s?f?rb?r olundu. Koronavirus x?st?l?rin? qulluq ed?n h?kiml?rin maa?lar? art?r?ld?, onlar ?m?khaqlar?n?n 3-5 misli h?cmind? maa? al?rlar. Çox böyük sosial paket t?qdim edildi. Bir neç? milyard manat d?y?rind? sosial paket koronavirusdan ?ziyy?t ç?k?n insanlara, o cüml?d?n qeyri-formal çal??an v? i?siz v?t?nda?lara yard?m kimi göst?rildi. Bu gün biz peyv?ndi gözl?yirik. Ümid edirik ki, peyv?nd bu ay ?rzind? Az?rbaycana g?tiril?c?k. H?r halda bütün kontraktlar imzaland?. Peyv?ndin bir q?d?r gec g?tirilm?si bizd?n as?l? deyil. Ondan sonra insanlar kütl?vi qaydada bu peyv?ndd?n istifad? ed?c?k v? can?m?z bu x?st?likd?n qurtaracaq.

Baxmayaraq ki, 2020-ci il bütün ölk?l?r üçün iqtisadi sah?d? a??r il olub, amma Az?rbaycan dig?r ölk?l?r? nisb?t?n bu v?ziyy?td?n daha az itkil?rl? ç?x?b. Bizim iqtisadiyyat?m?z t?qrib?n 4 faizd?n bir q?d?r çox azal?b. Hesab edir?m ki, bu, yax?? göst?ricidir. Amma, eyni zamanda, onu da bildirm?liy?m ki, qeyri-neft s?nayemiz 11 faizd?n çox art?b. N?yin hesab?na? M?hz ?ax?l?ndirm? hesab?na. Ona gör? ki, s?nayel??m? siyas?ti düzgün apar?l?b. Neftin hasilat? bizd? azal?r. Eyni zamanda, OPEC+ raz?la?mas?na gör? biz özümüz d? azaltm???q. Neftin qiym?ti a?a?? dü?üb. ?g?r bu neft amili olmasayd?, bizim iqtisadiyyat?m?z b?lk? d? daha az dü??rdi. Amma qeyri-neft s?nayesinin 11 faizd?n çox artmas? real iqtisadiyyat?n, qeyri-neft iqtisadiyyat?n?n inki?af? dem?kdir.

K?nd t?s?rrüfat? 2 faiz art?bd?r v? daha da çox artacaq. Çünki m?n göst?ri? vermi??m, azad edilmi? torpaqlarda indi pay?zl?q ?kini apar?l?r. Bu bar?d? d? dan??aca??q. Orta ?m?khaqq? v? orta pensiya t?qrib?n 13-14 faiz art?bd?r. Neft Fondunun v?saiti azalmay?b, art?b. Bu, b?lk? d? bir çoxlar? üçün t??ccüblüdür. Çox yox, amma t?qrib?n 0,5 faiz art?b. Dem?li, biz öz valyuta ehtiyatlar?m?z? qoruya bilmi?ik. Baxmayaraq ki, biz koronavirusla

mübariz?y? milyardlarla manat yön?ltmi?ik, müharib? aparm???q v? dig?r x?rcl?r olubdur, müavin?tl?r, sosial paket. Bu yax?nlarda q?bul edilmi? q?rarlar ?sas?nda ??hid ail?l?rinin müavin?ti 300 manatdan 500 manata qald?r?l?b. Y?ni, bütün bunlar böyük maliyy? yüküdür. Amma dövl?tin dayan?ql?l???, ölk?mizin u?urlu siyas?ti n?tic?sind? biz buna nail ola bilmi?ik.

?lin sonunda - dekabr?n 31-d? daha bir ?ad x?b?r g?ldi, C?nub Qaz D?hlizi tam istismara verilmi?dir. Onun son seqmenti olan TAP istismara verildi. Az?rbaycan qaz? tarixd? ilk d?f? olaraq art?q Avropa m?kan?ndad?r. Bu, bizim tarixi nailiyy?timizdir. Çünki C?nub Qaz D?hlizinin t???bbüskar? da bizik. ?sas maliyy? yükünü d? biz öz üz?rimiz? götürmü?ük. Bir çox ölk?l?ri birl??dir?n bu layih? g?l?c?kd? o ölk?l?r v? dig?r Avrasiya ölk?l?ri aras?nda yeni ?m?kda?l?q format?n?n t?m?lini qoyur. Bu ?m?kda?l?q format? bu gün art?q özünü n?qliyyat sektorunda, ticar?t sektorunda göst?rir, ondan sonra dig?r sektorlarda göst?r?c?k. Biz Avrasiyan?n enerji x?rit?sini yenid?n t?rtib etdik. Biz bir–birin? ba?l? olan 3500 kilometr uzunlu?unda 3 qaz k?m?rini in?a etdik. "?ahd?niz–2" layih?sini istismara verdik v? art?q Avropa istehlakç?lar? Az?rbaycan qaz?n? al?rlar. Bu, h?m onlar, h?m d? bizim üçün faydal?d?r. Eyni zamanda, dig?r layih?l?r üzr? d? u?urlu i?l?r apar?l?b. ?min?m ki, bu layih?l?rin i?l?nm?si biz? ?lav? dividendl?r g?tir?c?k - h?m iqtisadi, h?m siyasi.

Vaxt?ndan ?vv?l n? is? dem?k ist?mir?m. Amma, eyni zamanda, biz yax?n günl?rd? enerji sah?sind? yeni göz?l hadis?l?rin ?ahidi olaca??q. Vaxt g?l?nd? bu bar?d? d? m?lumat veril?c?k. Yeni layih? bizim potensial?m?z? böyük d?r?c?d? gücl?ndir?c?k.

Giri? sözümün sonunda beyn?lxalq qurumlar?n Az?rbaycanda ged?n i?l?r? verdikl?ri qiym?t? d? toxunmaq ist?rdim. Dünya Bank?n?n "Doing Business" hesabat?nda, - y?qin v?t?nda?lar xat?rlay?rlar, - bir neç? ölk? haqq?nda m?lumatlar qeyri-d?qiq idi. Dünya Bank? bir neç? ay bundan ?vv?l bildirmi?di ki, bu ölk?l?rin reytinql?rin? yenid?n bax?lacaq, o cüml?d?n Az?rbaycan da bu siyah?da idi. Bel?likl?, yenid?n bax?ld? v? bizim reytinqimiz art?r?ld?. Çünki ondan ?vv?l düzgün hesablanmam??d?. Bilmir?m hans? s?b?bl?r? gör?, o, ba?qa m?s?l?dir. Amma yeni reytinq? gör?, Dünya Bank?n?n "Doing Business" proqram?nda 190 ölk? aras?nda Az?rbaycan 28-ci yerd?dir. Bizim i?imiz? a??zlar?n? büz?n, iqtisadiyyatdan ba?? ç?xmayan tipl?r üçün, ünsürl?r üçün, bax, budur ?sas. Dünya Bank? bunu deyir. Biznes iqlimi, investisiya iqlimi, apar?lan islahatlar Dünya Bank? t?r?find?n qeyd edilir. Bundan ?lav?, Az?rbaycan 10 ?n islahatç? ölk? s?ras?na daxil edilmi?dir. Ona gör? deyir?m, d?rnaqaras?, qondarma iqtisadç?lar, xaricd? v? burada banlayan d?rnaqaras? iqtisadç?lar, aç?n gözünüzü bax?n v? dilinizi qoyun qarn?n?za. Yoxsa, yerind?n duran biz? d?rs dey?c?k: "iqtisadiyyat düzgün apar?lm?r, el?dir, bel?dir". Gedin, oxuyun, ?g?r oxuya bilirsinizs?.

Davos Ümumdünya ?qtisadi Forumunun hesabat?n?n b?zi parametrl?rini qeyd etm?k ist?rdim. ?halinin elektrik t?chizat? s?viyy?si - dünya miqyas?nda Az?rbaycan ikinci yerd?dir. ?kinci yerd?dir dünya miqyas?nda. Hökum?tin d?yi?m?y? cavabdehliyi, y?ni ki, islahatç? obraz? ?msal?na gör? Az?rbaycan dünya miqyas?nda be?inci yerd?dir. Hökum?tin uzunmüdd?tli strategiyas? - Az?rbaycan 10-cu yerd?dir. Hökum?tin siyasi sabitliyi t?min etm?si - Az?rbaycan 11-ci yerd?dir. ?nfrastruktur layih?l?ri il? ba?l? - d?mir yolu xidm?tl?rinin s?m?r?liliyi 11-ci yerd?dir. Hava yollar? xidm?tl?rinin s?m?r?liliyi – 12-ci yer. Avtomobil yollar?n?n keyfiyy?ti - 24-27-ci yerl?rd?yik. Bu hesablama inki?af etm?kd? olan 74 ölk? aras?nda apar?lm??d?r. ?nklüziv inki?af indeksi üzr? Az?rbaycan üçüncü yerd?dir. Bax, bu, dünyan?n apar?c? v? dey? bil?r?m ki, ?n nüfuzlu beyn?lxalq qurumu olan Dünya Bank?n?n v? dünyan?n bir nömr?li forumu olan Davos Ümumdünya ?qtisadi Forumunun hesabatlar?n?n n?tic?l?ridir.

Ona gör? bir daha dem?k ist?yir?m ki, biz düzgün yolday?q. Bütün ç?tinlikl?r? baxmayaraq, i??ala baxmayaraq, 1 milyon qaçq?n?n olmas?na baxmayaraq, biz bu nailiyy?tl?ri ?ld? etmi?ik. ?ndi torpaqlar azad edilib, indi böyük qay?d?? ba?lanmal?d?r, böyük inki?af prosesl?ri ba?lanmal?d?r. Ona gör?, ?lb?tt?, biz bütün bu i?l?ri daha da f?al, daha da m?qs?dyönlü ??kild? aparmal?y?q ki, Az?rbaycan?n imkanlar?n? geni?l?ndir?k v? ölk?mizin inki?af dinamikas?n? art?raq.

?ndi is? keç?k bu il görül?c?k i?l?rin müzakir?sin?. ?lk növb?d?, ist?rdim ki, Operativ Q?rargah?n m?lumat?n? dinl?yim. Operativ Q?rargah m?nim göst?ri?iml? yarad?l?b v? art?q f?al i?l?yir. Bir çox tap??r?qlar verilib. Operativ Q?rargah?n r?hb?ri b?zi m?lumatlar versin. Biz daim t?masday?q, amma ist?rdim ki, v?t?nda?lar da bunu e?itsinl?r.

X X X

Operativ Q?rargah?n r?hb?ri, Ba? nazir ?li ?s?dov ç?x?? ed?r?k dedi:

- Söz verdiyiniz? gör?, çox sa? olun, möht?r?m c?nab Prezident.

C?nab Prezident, icaz? verin, ?vv?lc? Sizi hökum?tin bu geni? mü?avir?d? i?tirak ed?n v? etm?y?n bütün üzvl?ri ad?ndan böyük Q?l?b?miz münasib?til? t?brik ed?k. Bütün dünyan?n gözü 44 gün ?rzind? Az?rbaycanda idi. Ali Ba? Komandan olaraq Siz, h?m c?bh?d? Silahl? Qüvv?l?rimiz? r?hb?rlik edir, h?m d? diplomatiya v? informasiya m?kan?nda u?urla mübariz? apar?rd?n?z. Bütün dünya görürdü ki, Q?l?b?nin bir ünvan? var - q?hr?man Az?rbaycan ?sg?ri, zabiti v? onun s?rk?rd?si, Ali Ba? Komandan? Siz!

Onu da dem?k ist?yir?m, bu Q?l?b? bir saat?n, bir günün, bir ilin q?l?b?si deyil. ?lk günd?n Sizin yan?n?zda köm?kçi kimi i?l?y?r?k m?n bunu dig?r h?mkarlar?mla b?rab?r görmü??m, bu Q?l?b? bu ill?r ?rzind? h?r gün, h?r saat Sizin f?aliyy?tinizin ?n ?sas prioriteti idi. Siz çox q?l?b?l?r qazanm?s?n?z. Az?rbaycan xalq? v? dünya bunu bilir. Bu, diplomatik q?l?b?l?r olub, bu, humanitar sah?d? q?l?b?l?r olub. Bizim idman sah?sind? v? dig?r sah?l?rd? d? kifay?t q?d?r çox q?l?b?l?rimiz var. Ancaq Sizin r?hb?rliyinizl? 44 günd? V?t?n torpaqlar?n?n i??aldan azad edilm?si bütün Az?rbaycan xalq?n?n, bütün dünya az?rbaycanl?lar?n?n ?n müq?dd?s arzusunun çin olmas? tarix? böyük h?rfl?rl? yaz?lan Q?L?B?D?R! C?nab Prezident, bu, ham?n?n fikridir. Bunu bütün xalq?m?z bilir v? bütün xalq?m?z bu Q?l?b?nin sevinc hissi il? ya?ay?r.

Pandemiyaya qar?? görül?n i?l?r? g?linc?, dem?liy?m ki, bütün dünyan? bürüy?n COVID x?st?liyi il? ?laq?dar Sizin S?r?ncam?n?zla fevral?n 27-d? Operativ Q?rargah yarad?lm??d?r. H?min tarixd?n ba?layaraq bu x?st?likl? mübariz? bir neç? m?rh?l? keçmi?dir. Sizin v? çox hörm?tli Birinci vitse-prezident Mehriban xan?m?n birba?a tap??r??? v? tövsiy?l?ri il? biz d? öz f?aliyy?timizi Ümumdünya S?hiyy? T??kilat?n?n, h?kiml?rimizin v? qon?u ölk?l?rin t?crüb?sin?, apar?lan protokollara uy?un olaraq qurmu?uq. Bütün potensial imkanlar - insan resurslar?, maliyy? resurslar? v? inzibati resurslar s?f?rb?r olunmu?dur. ?l ?rzind? bu istiqam?td? Sizin r?hb?rliyinizl? bir neç? d?f? mü?avir? keçirilmi? v? bu mü?avir?l?rd? görülmü? i?l?r bar?d? m?lumatlar verilmi?dir.

C?nab Prezident, t?bii olaraq bütün dünyan?n bu pandemiyaya haz?rl??? a?a?? s?viyy?d? oldu?u kimi, biz d? bu x?st?liy? laz?mi d?r?c?d? haz?r deyildik. Ancaq Sizin r?hb?rliyinizl? q?sa müdd?t ?rzind? görülmü? çox operativ t?dbirl?r n?tic?sind? laboratoriyalar?n say? art?r?lm??, maska v? d?rman q?tl??? aradan qald?r?lm??, yeni süni t?n?ffüs aparatlar?n?n (ECMO) al?nmas? t?min edilmi?dir. Xüsusi olaraq bu x?st?likl? mübariz? üçün q?sa müdd?t ?rzind? modul tipli x?st?xanalar yarad?lm??, mövcud x?st?xanalar?n format? v? reanimasiya ?öb?l?rinin ??raiti d?yi?diril?r?k koronavirusla mübariz?y? c?lb edilmi?dir.

Möht?r?m c?nab Prezident, il ?rzind? karantin ??rtl?ri bir neç? d?f? d?yi?dirilmi?dir. Biz ümumi karantin rejimind?n s?rtl??dirilmi? karantin rejimin? keçmi?ik. T?bii ki, bu hallar h?m iqtisadiyyatda, h?m sosial sferada, h?m d? insanlar?n davran??lar?nda m?hdudiyy?tl?r? s?b?b olmu?dur. Ancaq ham? bilirdi, insanlar?n reaksiyas?ndan da b?lli olurdu ki, Az?rbaycanda Sizin r?hb?rliyinizl? Operativ Q?rargah t?r?find?n görül?n i?l?r u?urludur. Bunu r?q?ml?rd?n d? görm?k olar. C?nab Prezident, Siz ç?x???n?zda COVID-19-la ?laq?dar büdc?mizd?n ayr?lan v?sait v? maliyy? imkanlar?m?z bar?d? dan??d?n?z. COVID-l? mübariz?y? birba?a olaraq 644 milyon manata q?d?r v?sait s?rf olunmu?dur. Bu il üçün is? büdc?d? h?l?lik birba?a 261 milyon manat n?z?rd? tutulub. Laz?m olsa, ?lav? ehtiyatlar?m?z var. N?z?r? alsaq ki, biz çox i?l?ri 2020-ci ild? icra etmi?ik, ?lav? x?st?xanalara, modul tipli x?st?xanalara v? sair? ehtiyac yoxdur.

C?nab Prezident, Siz dediniz, bütün m?nb?l?r v? maliyy? imkanlar? n?z?r? al?naraq iqtisadiyyata ümumilikd? t?qrib?n 2,5 milyard manatl?qdan art?q d?st?k göst?rilmi?dir. Xüsusil? i?siz v? i? yerini müv?qq?ti itirmi? ??xsl?r? biz dörd d?f? 190 manat bird?f?lik öd?m? vermi?ik. Bu da toplam olaraq 450 milyon manat v?sait dem?kdir.

Koronavirus infeksiyas?na qar?? mübariz?nin gücl?ndirilm?si m?qs?dil? Sizin F?rman?n?zla xüsusi fond yarad?lm??d?r v? bu fonda 114 milyon manatdan art?q v?sait y???lm??d?r. Bununla b?rab?r, x?st?likl? mübariz? üçün xarici ölk?l?rd?n h?kiml?r c?lb edilmi?dir.

Möht?r?m c?nab Prezident, t?bii olaraq, dünya bu x?st?likl? mübariz? apar?r. Biz haz?rda yanvar?n 18-d?k

s?rtl??dirilmi? karantin rejimind?yik. Ümumi karantin rejiminin müdd?ti yanvar ay?n?n 31-d?k art?r?l?b v? bu istiqam?td? ciddi n?zar?t var. Hesab edirik ki, Siz dediyiniz kimi, peyv?nd Az?rbaycana g?tiril?nd?n sonra bu x?st?likl? mübariz?d?, onun qar??s?n?n al?nmas?nda xeyli ir?lil?yi? olacaqd?r.

Bununla b?rab?r, Siz müharib? il? ?laq?dar dig?r tap??r?qlar da vermisiniz. ?caz?nizl?, m?n bu bar?d? d? aç?qlama ver?rdim. Sentyabr?n 27-d?n ba?layan V?t?n müharib?sind? Az?rbaycan Silahl? Qüvv?l?rinin qar??s?nda tab g?tir? bilm?y?n Erm?nistan silahl? qüvv?l?ri h?rbi cinay?t tör?d?r?k bizim mülki ?halini, ??h?r, rayon v? k?ndl?rimizi at??? tutaraq öz xisl?tini göst?rdi. Bu t?cavüz n?tic?sind? bizim mülki ?haliy?, dövl?t ?mlak?na, infrastrukturumuza, sahibkarlar?m?za çox ciddi z?r?r vurulmu?dur. Bu z?r?rl?rin qiym?tl?ndirilm?si v? g?l?c?kd? kompensasiya edilm?si istiqam?tind? Sizin 6 noyabr tarixli S?r?ncam?n?z olmu?dur. S?r?ncam?n?zla Siz Dövl?t Komissiyas? yaratd?n?z v? ona müvafiq konkret tap??r?qlar verdiniz. S?r?ncam?n icras? il? ba?l? Dövl?t Komissiyas?n?n gördüyü i?l?r bar?d? q?sa m?lumat verm?k ist?rdim. S?r?ncamla veril?n tap??r?qlar?n icras? il? ?laq?dar d?rhal ?qtisadiyyat, Maliyy?, Fövq?lad? Hallar, K?nd T?s?rrüfat? nazirlikl?rinin, ??h?rsalma v? Arxitektura Komit?sinin, Respublika Prokurorlu?unun, “ASAN xidm?t” v? yerli icra hakimiyy?ti orqanlar?n?n nümay?nd?l?rind?n ibar?t 11 ??h?r v? rayonda 13 i?çi qrupu yarad?lm??d?r. ??çi qruplar?na m?rk?zi icra orqanlar?n?n - nazirl?rin v? komit? s?drl?rinin müavinl?ri s?viyy?sind? r?hb?rlik edilir. Ümumiyy?tl?, qiym?tl?ndirm? il? ?laq?dar i?l?r? 200-d?n çox m?sul ??xs c?lb olunmu?dur. Öt?n müdd?t ?rzind? z?r?r ç?kmi? v?t?nda?lar?n özl?rinin i?tirak? il? 10 min 300-d?n art?q obyekt? bax?? keçirilmi? v? qiym?tl?ndirm? apar?lm??d?r. Qiym?tl?ndirm?d?n sonra müvafiq aktlar t?rtib edilmi? v? t?qdim olunmu?dur. ?n çox z?r?r ç?kmi? T?rt?r rayonunda d?ymi? ziyan?n ilkin proqnozdan d?f?l?rl? çox oldu?u n?z?r? al?naraq, orada i?l?r indi d? davam etdirilir. Yax?n günl?rd? bu i?l?r ba?a çatd?r?lacaq.

C?nab Prezident, toplanm?? materiallara ?sas?n, da??lm?? v? q?zal? v?ziyy?t? dü?mü?, o cüml?d?n ziyan d?ymi? ?mlak?n b?rpa d?y?ri ?sas?nda, n?qliyyat vasit?l?ri, k?nd t?s?rrüfat? texnikas? v? dig?r da??nmaz ?mlak is? orta bazar qiym?ti prinsipin? uy?un olaraq qiym?tl?ndirilmi?dir. Bu gün?d?k hesablanm?? d?ymi? ziyan 63,6 milyon manat h?cmind? qiym?tl?ndirilir.

C?nab Prezident, v?t?nda?lar?n ?mlak? il? b?rab?r, dövl?t ?mlak?na da ciddi ziyan d?ymi?dir. Bel? ki, dövl?t ?mlak?na - ?sas?n yol infrastrukturuna, elektrik, rabit?, qaz, su x?tl?rin? v? dig?r infrastruktur obyektl?rin? d?ymi? ziyan toplam olaraq t?qrib?n 27,4 milyon manat d?y?rl?ndirilir. Ümumiyy?tl?, bu gün?d?k apar?lm?? qiym?tl?ndirm? 91 milyon manat t??kil edir. Bir neç? r?q?mi diqq?t? çatd?rmaq ist?yir?m. Da??d?lm?? v? q?zal? evl?rin say? 264 idi. Bu, tam da??d?lm??, o cüml?d?n 10 çoxm?nzilli bina G?nc? ??h?rind?dir. Ümumi f?rdi ya?ay?? evl?rinin say? 9294-dür. 440 sahibkarl?q obyektin?, 227 n?qliyyat vasit?sin?, dig?r 18 obyekt?, m?kt?bl?r? v? sosial obyektl?r?, 518 k?nd t?s?rrüfat? obyektin? ziyan d?ymi?dir.

Möht?r?m c?nab Prezident, Siz bu proses üçün komissiyaya 2 ay vaxt vermi?diniz. Tamamil? da??d?lm??, z?r?r ç?kmi? binalarda ya?ayan ?halinin ??xsi ??yalar?na d?ymi? ziyan?n d?rhal öd?nilm?si il? ?laq?dar dekabr?n 14-d? Sizin S?r?ncam?n?z olmu?dur. S?r?ncama ?sas?n Siz 9 milyon 100 min manat v?sait ay?rm?s?n?z. O v?saitd?n q?zal? v?ziyy?t? dü?mü? ya?ay?? evl?rin? d?ymi? ziyanla ?laq?dar h?r ail?y? 6 min, h?r ail? üzvün? 1500 manat v? ziyan d?ymi? dig?r ail?l?r? 1000 manat ayr?lmas? tap??r??? verilmi?dir. Bu tap??r?qla ?laq?dar h?min kontingent siyah?ya al?n?b v? bu da 6143 ail?dir. Bu proses bank vasit?sil? konkret ail? üzvl?rin? plastik kartlar aç?lmaqla yerli icra hakimiyy?ti v? maliyy? strukturlar?n?n n?zar?ti alt?nda icra olunur. Dün?n?d?k 25 faiz icra olunub. Söz verilir ki, q?sa müdd?td? - bir h?ft? ?rzind? bu proses ba?a çatd?r?lacaq.

C?nab Prezident, S?r?ncamda dig?r tap??r?qlar da verilib. Siz d? ç?x???n?zda dediyiniz kimi, d?ymi? bu ziyan qiym?tl?ndirilir v? Xarici ??l?r Nazirliyi vasit?sil? beyn?lxalq t??kilatlara v? xarici nümay?nd?l?r? çatd?r?l?r. Bu m?s?l?l?rin v? apar?lan bu qiym?tl?ndirilm?l?rin ??ffaf olmas? üçün “ASAN xidm?t” vasit?sil? vahid elektron baza da yarad?l?b. C?nab Prezident, i?l?r davam edir v? bu bar?d? ictimaiyy?t? m?tbuat vasit?sil? daim m?lumatlar verilir.

X X X

Prezident ?lham ?liyev: Bu 9 mind?n çox ev ki, onlara ziyan d?yib, ?lb?tt?, bu evl?rin b?rpas? bizim ?sas v?zif?l?rimizd?n biri olmal?d?r. ?ndi i?l?r ba?lan?b. ?ndi siz d? qeyd etdiniz, itirilmi? ?mlak?n b?rpas?, v?t?nda?lara v?saitin verilm?si - bütün bunlar? h?ll etmi?ik. ?lb?tt? ki, evl?rin tikintisind? v? b?rpas?nda biz f?al i?tirak edirik. Çal??mal?y?q ki, bu m?s?l? d? q?sa müdd?t ?rzind? öz h?llini taps?n. Eyni zamanda, çoxm?nzilli evl?rin yenid?n

tikilm?si üçün v?sait ayr?lm??d?r. Hesablay?n, ?g?r ?lav? v?sait laz?m olacaqsa, n? q?d?r laz?md?rsa, biz o q?d?r d? v?saiti ay?rmal?y?q.

G?nc? ??h?rind? ya?ay?? binalar?n?n Erm?nistan t?r?find?n ballistik raketl?rl? da??d?lmas? v? bunun n?tic?sind? bir çox insan?n h?lak olmas? fakt? erm?ni v?h?iliyini bir daha bütün dünyaya göst?rib. Bu evl?r yenid?n tikilm?lidir. Amma hesab edir?m ki, h?min yerl?rd? yox, h?min yerl?r xatir? kompleksl?rin? çevrilm?lidir. Hesab edir?m ki, biz art?q orada t?mizl?m? i?l?rin? d? start verm?liyik. Çünki bir müdd?t o yerl?r da??lm?? v?ziyy?td? qalm??d?r ki, xarici jurnalistl?r, eyni zamanda, diplomatik missiyalar?n nümay?nd?l?ri gedib orada erm?ni v?h?iliyini öz gözl?ri il? görsünl?r. Dem?k olar ki, dünyan?n bütün apar?c? kütl?vi informasiya vasit?l?ri bu d?h??tli görüntül?ri öz videoreportajlar?nda ?ks etdirmi?l?r. ?ndi is? G?nc? ??h?rind? da??lm?? çoxm?nzilli evl?rin ?razil?rind? t?mizlik i?l?rin? start verilm?lidir. Yerli icra orqanlar?na köm?k göst?rin v? layih?l?r haz?rlay?n. O xatir? kompleksi h?min yerl?rd? olmal?d?r ki, heç kim bizim ??hidl?rimizi unutmas?n v? biz onlar?n ?ziz xatir?sini ?b?dil??dirm?liyik.

Azad edilmi? torpaqlarda art?q i?l?r ba?lam??d?r. O m?nada ki, müvafiq göst?ri?l?r verilmi?dir. ?lk növb?d?, minalardan t?mizl?nm? i?l?ri gedir. ??h?rsalma il? ba?l? art?q ilkin t?maslar yarad?l?b.

Minalardan t?mizl?nm? il? ?laq?dar, hesab edir?m ki, biz bu sah?ni böyük d?r?c?d? gücl?ndirm?liyik. Çünki m?n? veril?n m?lumata gör?, bu gün? q?d?r bu m?s?l? il? m???ul olan qurumun heç h?r hans? bir dövl?t statusu da yoxdur. ANAMA qurumunun dövl?t statusu yoxdur, bu, adi agentlikdir. O, faktiki olaraq dövl?t idar?etm? strukturunda agentliy? xas olan s?lahiyy?tl?r? malik deyil. Bu, vaxtil? yarad?lm?? komissiyan?n n?zdind? olan bir qurumdur. Ona gör? m?n art?q göst?ri? vermi??m ki, bu qurum yax?n günl?rd? yenid?n t??kil edilsin. ?razil?rin B?rpas? Agentliyi il? birl??dirilm?sin? d? baxmaq olar. Çünki bu qurumun d? faktiki olaraq agentlik statusu yoxdur. Say t?rkibin? bax?lmal?d?r. M?n? veril?n m?lumata gör?, orada t?qrib?n 500 adam çal???r. N? q?d?rdir?

Ba? nazir ?li ?s?dov: 560 n?f?r.

Prezident ?lham ?liyev: ?lb?tt?, bu t?rkibl? biz ist?diyimiz? nail ola bilm?rik. Yeni yarad?lacaq bu qurum ?n müasir texnika il? t?chiz edilm?lidir. Dövl?t ?nvestisiya Proqram?nda bunu mütl?q n?z?r? al?n ki, biz bu m?s?l?y? çox vaxt itirm?y?k. ?ndi b?zi r?q?ml?r s?sl?nir, b?zi b?yanatlar verilir. Hesab edir?m ki, bu b?yanatlar yersizdir. ?ndi oturub bunu hesablamaq ki, biz bu torpaqlar? neç? il? minalardan azad ed?c?yik, sad?c? olaraq, m?suliyy?tsizlikdir. Heç kim dey? bilm?z. Burada h?r hans? bir meyar, yaxud da ki, ?msal ola bilm?z. Çünki m?nfur dü?m?n h?r t?r?fi minalay?b v? x?rit?l?ri d? biz? verm?yib. Biz n? q?d?r t?l?b etmi?ik, o minalar?n x?rit?si olmal?d?r v? onlar biz? verilmir. Ona gör? indi biz g?r?k öz i?imizi prioritetl?r ?sas?nda quraq, ?slind?, qurmu?uq. Eyni zamanda, m?n göst?ri? vermi??m ki, Müdafi? Nazirliyind? ?n az? ilkin m?rh?l?d? iki istehkamç? tabor yarad?ls?n. Dün?n müdafi? naziri m?n? m?lumat vermi?dir ki, bu sah?d? i?l?r gedir. Eyni zamanda, Türkiy?d?n bildiyiniz kimi, 130 n?f?rd?n ibar?t böyük hey?t g?lmi?dir. Onlar h?m t?limatç? kimi bizim istehkamç?lar üçün treninq keçirirl?r, eyni zamanda, özl?ri d? t?mizl?m? i?l?ri il? m???uldurlar. ?ki gün bundan ?vv?l Rusiyadan bir qrup istehkamç? g?lib v? art?q onlar da bu f?aliyy?t? ba?lay?blar. Biz bütün xarici t?r?fda?lara d?rin t???kkürümüzü bildiririk. Çünki bu ?razil?rin b?rpas? üçün ba?l?ca v?zif? minalardan t?mizl?m?dir. Bütün ?razil?rin, ??h?rl?rin b?rpas? il? ?laq?dar vahid konsepsiya olmal?d?r. H?r ??h?r üzr? vahid konsepsiya olmal?d?r. M?n bu bar?d? indi Samir Nuriyev? söz ver?c?y?m. ?lkin t?maslar art?q qurulubdur, m?lumat ver?c?k. Eyni zamanda, k?ndl?rin b?rpas? il? ba?l? vahid yana?ma olmal?d?r. Çünki i??aldan ?vv?l b?zi k?ndl?rd? ya?ayan insanlar?n say? çox az idi, t?qrib?n 20 n?f?r, 30 n?f?r, 50 n?f?r. ?lb?tt?, ilk növb?d?, biz böyük ya?ay?? m?nt?q?l?rinin b?rpas? il? m???ul olmal?y?q. Hesab edir?m ki, aidiyy?ti qurumlar, hökum?t, Prezident Administrasiyas? k?ndl?rin optimal say t?rkibini mü?yy?n etm?lidir. Y?ni, bizim üçün bir oriyentir olmal?d?r. ?lb?tt? ki, bu tarixi ya?ay?? m?nt?q?l?rinin mövcudlu?u, torpaq sah?l?ri n?z?r? al?nmal?d?r ki, orada m?skunla?acaq insanlar öz ail? büdc?l?rini orada i?l?y?r?k t?min etsinl?r. Y?ni, onlar daha dövl?t d?st?yin? möhtac qalmas?nlar. Onlar üçün el? torpaq sah?l?ri ayr?lmal?d?r ki, orada rahat ?kib-bec?r? bilsinl?r v? yax?? da g?lir götürsünl?r. N?z?r? alsaq ki, bu torpaqlarda torpaq islahat? apar?lmay?b, bu islahat? aparmaq üçün biz, ?lb?tt?, yeni meyarlar i?l?m?liyik. Çünki 1990-c? ill?rd? torpaq islahat? b?zi hallarda natamam apar?lm??d?r v? ondan sonra b?zi probleml?r üz? ç?xm??d?r. Torpaq sah?l?ri düzgün qeydiyyata al?nmam??d?r. Ona gör? biz indi bel? bir v?ziyy?tl? üzl??dik. Peykd?n ?ld? edil?n m?lumat yerl?rd? olan m?lumatla uzla?m?r. Ona gör? indi K?nd T?s?rrüfat? Nazirliyi bu problemin h?lli il? m???uldur. Amma azad edilmi? torpaqlarda bu s?hvl?r? ?lb?tt? ki, yol veril? bilm?z. Ona gör? d?qiq bilm?liyik ki, hans? torpaqlar dövl?t torpaq fonduna veril?c?k, hans? torpaqlar me?? fonduna veril?c?k. Onu da bildirm?liy?m ki, bizim me??l?rimizin böyük hiss?si q?r?l?b. M?nd? m?lumat var. M?n o m?lumat? s?sl?ndir?c?y?m. Ümumiyy?tl?, azad edilmi? torpaqlarda

?sas f?aliyy?t sah?l?ri k?nd t?s?rrüfat?, k?nd t?s?rrüfat? emal? v? turizm sah?l?ri olmal?d?r ki, biz bu bölg?nin t?biiliyini qoruya bil?k. Erm?nil?r n? q?d?r çal??salar da, orada m?skunla?ma apara bilm?mi?l?r. Çünki onlar?n canl? resurslar? yoxdur. Bir d? azad edilmi? torpaqlarda ki, erm?nil?r ya?ay?b, m?n orada olmu?am. Onlar el? günd? ya?ay?blar ki, adam baxanda vallah d?h??t? g?lir. M??hur ?urnux k?ndi var ki, erm?nil?r bizim torpaqlar?m?zda ya?ay?blar, indi onlar oradan ç?xar?l?bd?r. Dün?n S?rh?d Xidm?tinin r?isi m?n? m?lumat verib, d?h??tli bir m?nz?r?dir. El? bil it dam?d?r. Deyir?m ki, ç?kin bunu. ?ndi jurnalistl?r gönd?rilib. Ç?kin göst?rin, qoy görsünl?r bunlar n? günd? ya?ay?blar. Çünki resurs olmay?b, ist?k olmay?b, canl? resurs olmay?b. Bir d? ki, onlar heç vaxt bu torpaqlar? öz torpaqlar? kimi q?bul etm?yibl?r. ?ks-t?qdird?, - onlar?n ?n çox ya?ad?qlar? ?u?a ??h?ri olubdur, - ?u?a ??h?ri bel? ac?nacaql? v?ziyy?td? olmazd?. ?g?r onlar tarixi saxtala?d?raraq ?u?a ??h?rini bütün dünyaya erm?ni ??h?ri kimi t?qdim etm?y? çal???blarsa, heç olmasa, oraya ?l g?zdir?rdil?r. O separatç? qurumun r?hb?rl?ri özl?ri üçün imar?tl?r tikibl?r. Erm?ni oliqarxlar imar?tl?r tikibl?r. Amma onlardan ba?qa bir d?n? d? müasir tikinti yoxdur. Bizim tarixi-memarl?q abid?l?rimizi da??d?blar. Ona gör? bu m?s?l? il? ba?l? v? dig?r m?s?l?l?rl? ba?l? qaydalar, o cüml?d?n ??h?rsalma qaydalar? el? apar?lmal?d?r ki, b?rpa olunacaq ??h?rl?rin d?qiq say t?rkibi mü?yy?n edilsin. Biz özümüz h?d?f qoymal?y?q, hans? ??h?ri hans? formada görm?k ist?yirik. ?lb?tt? ki, i?l?r ?sasl? getm?lidir. Minalardan t?mizl?m?, ??h?rsalma qaydalar?, infrastruktur layih?l?ri v? tikinti i?l?ri ?n müasir standartlara cavab verm?lidir. Ona gör? Samir Nuriyev görülmü? v? bundan sonra n?z?rd? tutulan i?l?r haqq?nda m?lumat versin.

XXX

Prezident Administrasiyas?n?n r?hb?ri Samir Nuriyev ç?x?? ed?r?k dedi:

-T???kkür edir?m, möht?r?m c?nab Prezident. Sizin 2020-ci il 24 noyabr tarixli S?r?ncam?n?zla Az?rbaycan Respublikas?n?n i??aldan azad edilmi? ?razil?rind? m?s?l?l?rin m?rk?zl??dirilmi? qaydada h?lli il? ba?l? ?laq?l?ndirm? Q?rargah? yarad?lm??d?r. ?laq?l?ndirm? Q?rargah? d?rhal i?? ba?lam??d?r. Günd?lik m?s?l?l?rin h?ll edilm?si il? yana??, ortamüdd?tli planla?d?rma i?l?rin? d? ba?lan?lm??d?r. ?lk növb?d?, q?rargah?n üzvl?ri topla?araq aidiyy?ti üzr? bütün m?s?l?l?rin m?rk?zl??dirilm?si m?qs?dil? müzakir?l?r aparm??lar. Eyni zamanda, i?in t??kilini t?min etm?k m?qs?dil? ?laq?l?ndirm? Q?rargah? n?zdind? idar?l?raras? m?rk?z yarad?lm??d?r. H?mçinin bu m?rk?zin n?zdind? i?çi qruplar? yarad?lm??d?r. Möht?r?m c?nab Prezident, qeyd etdiyiniz bütün istiqam?tl?r üzr? 16 i?çi qrupu yarad?lm??d?r. ?lk növb?d?, ?lb?tt? ki, minalardan v? partlamam?? sursatlardan t?mizl?m? m?s?l?l?ri il? ba?l? çox ciddi müzakir?l?r apar?lm?? v? art?q mü?yy?n planlar t?rtib olunmu?dur. H?mçinin sosial, iqtisadi, humanitar, hüquqi v? dig?r m?s?l?l?r üzr? i?çi qruplar? yarad?lm??d?r. ?n ?sas da ??h?rsalma planla?d?r?lmas?, bu ç?rçiv?d? tarixi abid?l?rin qorunmas? v? b?rpas? m?s?l?l?rin? d? ciddi yana?malar t?klif olunur. Eyni zamanda, infrastruktur m?s?l?l?ri v? enerji t?minat? üzr? i?l?r apar?l?r. Qeyd etm?k ist?yir?m ki, bu gün q?rargah?n n?zdind? f?aliyy?t göst?r?n i?çi qruplar?nda 55 dövl?t qurumunun 160 nümay?nd?si i?tirak edir. Son bir ay ?rzind? günd?lik m?s?l?l?rl? v? q?bul olunmu? q?rarlarla yana??, Strateji F?aliyy?t Plan?n?n haz?rlanmas? istiqam?tind? i?l?r apar?lm??d?r. Art?q bu f?aliyy?t plan? haz?rd?r. H?min plan?n ?sas?nda t?dbirl?r plan? da haz?rlanm??d?r v? bütün aidiyy?ti qurumlarla raz?la?d?r?lm??d?r. ?lb?tt? ki, bütün i?çi qruplar?n?n aras?nda birm?nal? olaraq ?laq?l?r qurulmu?dur. Bütün istiqam?tl?r üzr? daimi olaraq günd?lik ?sasda fikir mübadil?si apar?l?r, bütün i?l?r planl? v? kompleks yana?ma ?sas?nda h?yata keçirilir. ??h?rsalma planla?d?rmas? il? ba?l?, ilk növb?d?, i??aldan azad olunmu? bütün ?razil?r üzr? ümumi plan?n haz?rlanmas? istiqam?tind? i?l?r? ba?lan?lm??d?r. Eyni zamanda, art?q i??aldan azad olunmu? ?razil?r? yerind? bax??lar keçirilir. Bir s?ra ??h?rl?rin yerl??dirilm?si v? onlar?n planla?d?r?lmas? il? ba?l? i?l?r? ba?lan?lm??d?r. Bununla yana??, bir s?ra beyn?lxalq v? xarici ?irk?tl?rl? ?laq?l?r qurulmu?, dan???qlara ba?lan?lm??d?r. Yerli müt?x?ssisl?rin c?lb olunmas? t?min edilmi?dir. C?nab Prezident, Sizin ?u?a ??h?rin? gönd?rdiyiniz böyük qrup ç?rçiv?sind? ??h?rsalma üzr? müt?x?ssisl?r d? olmu?dur v? ?u?a ??h?rinin ba? plan?n?n haz?rlanmas? üz?rind? i?l?r? ba?lan?lm??d?r. ?lk növb?d?, ?u?a ??h?rinin ortofoto ??kli ç?kilmi? v? topoqrafiya i?l?ri davam etdirilmi?dir. Eyni zamanda, ?razil?r? bax?? keçiril?rk?n orada d?ymi? ziyan?n qiym?tl?ndirilm?si m?s?l?sin? d? diqq?t yetirilir. Mövcud v?ziyy?t d?y?rl?ndirilir v? s?n?dl??dirilir.

Möht?r?m c?nab Prezident, h?yata keçiril?n i?l?rin davam etdirilm?si üçün art?q bütün planlar haz?rd?r v? yax?n günl?rd? Siz? t?qdim olunacaq. Diqq?tiniz? gör? t???kkür edir?m.

XXX

Prezident ?lham ?liyev: B?rpa i?l?rin? q?d?r dig?r vacib bir m?s?l? d? öz h?llini tapmal?d?r. Bu, d?ymi? ziyan?n hesablanmas?d?r. Art?q müvafiq göst?ri? verilib v? ?qtisadiyyat Nazirliyi bu m?s?l? il? ba?l? beyn?lxalq t?r?fda?larla da t?maslar qurub. ?lb?tt? ki, bütün ilkin i?l?ri biz özümüz görm?liyik. Bütün ??h?rl?rin, bütün k?ndl?rin video v? foto ç?kili?l?ri apar?lmal?d?r, t?sdiq edilm?lidir, protokolla?d?r?lmal?d?r.

Bununla paralel olaraq, da??d?lm?? v? azad edilmi? bütün torpaqlar?n peyk vasit?sil? ç?kili?i apar?lmal?d?r. Dronlardan da istifad? etm?kl? h?r bir ??h?rin, h?r bir k?ndin s?n?dl??dirilm?si, ?g?r bel? dem?k mümkündürs?, pasportla?d?r?lmas? apar?lmal?d?r. Bunu biz özümüz aparmal?y?q. Xarici müt?x?ssisl?r, beyn?lxalq ?irk?tl?r g?l?nd? art?q bu materiallar onlara t?qdim edil?c?k. ?lb?tt? ki, onlar özl?ri d? s?rb?st ??kild? bütün t?dqiqatlar? aparmal?d?rlar. Burada, ilk növb?d?, tarixi abid?l?rin m?hv edilm?si, da??d?lmas? öz ?ksini tapmal?d?r - ictimai binalar?n, dövl?t binalar?n?n, mü?ssis?l?rin, - o vaxt bütün mü?ssis?l?r dövl?t mülkiyy?tind? idi, - f?rdi evl?rin v? çoxm?nzilli binalar?n da??d?lmas?. Bütün s?n?dl??m? i?l?ri apar?ld?qdan sonra bu ?mlaklar?n o vaxtk? qiym?ti rubl ekvivalentind? ç?xar?lmal?d?r v? bunun indiki qiym?tl?ndirilm?si apar?lmal?d?r. Y?ni, bu i?l?ri biz özümüz görm?liyik v? bu, xaricd?n g?l?n ?irk?tl?rin i?ini d? bir q?d?r yüngüll??dir?c?k. Onlar bunun ?sas?nda müst?qil ??kild? öz hesabatlar?n? haz?rlayacaqlar. Bu, biz? mütl?q laz?md?r. Çünki t?zminat davas?n?n ba?lanmas? üçün bizd? mütl?q tan?nm?? beyn?lxalq ?irk?tl?rin r?yi olmal?d?r.

D?ymi? ziyana g?ldikd?, eyni zamanda, biz itirilmi? g?liri d? hesablamal?y?q. Çünki bu 30 il ?rzind? biz bu mü?ssis?l?rd?n hans? g?liri götür? bil?rdik. Orada bir çox mü?ssis?l?r v? bu mü?ssis?l?rin böyük potensial? var idi. Onlar da??d?l?b v? biz götür? bil?c?yimiz o g?liri götürm?mi?ik. O da hesablanmal?d?r. H?mçinin ekologiyam?za vurulan ziyan hesablanmal?d?r. M?n b?zi r?q?ml?ri s?sl?ndir?c?y?m. Q?r?lan me??l?r. Bu me??l?r el?-bel? q?r?lmay?b. Bu me??l?r q?r?l?b v? sat?l?b. Q?r?lm?? o me??l?rin, a?aclar?n bazar qiym?ti hesablanmal?d?r. Çünki bunlar sat?l?b v? qanunsuz g?lir m?nb?yi olubdur. Bununla paralel olaraq, bizim torpaqlar?m?z qanunsuz yollarla istismar edilib. ?ndi Erm?nistan m?tbuat?nda ged?n m?lumata gör?, o torpaqlar?n böyük hiss?sini kriminal rejimin ba?ç?lar? z?bt etmi?dil?r. Orada Erm?nistan?n keçmi? prezidentl?ri Koçaryan v? Sarkisyan?n böyük torpaq sah?l?ri var idi. Eyni zamanda, qanunsuz rejim? r?hb?rlik ed?nl?rin böyük torpaq sah?l?ri var idi. Onlar h?r il böyük g?lir ?ld? edirdil?r. Çünki o torpaqlar çox münbitdir v? çox m?hsuldard?r. Eyni zamanda, örü? sah?l?ri, otlaq sah?l?ri. Bütün bunlar?n qanunsuz istismar? g?r?k qiym?tl?ndirilsin v? biz onu pul ekvivalentin? çevirm?liyik.

?lb?tt?, oradak? t?bii s?rv?tl?rin qanunsuz istismar? art?q dan?lmaz faktd?r. Bizd? ?irk?tl?rin adlar? var. Bildirm?liy?m ki, ?g?r bizim q?z?l v? dig?r yataqlar?m?z? qanunsuz istismar ed?n bu ?irk?tl?r t?zminat öd?m?s?l?r, bu m?s?l? m?hk?m?y? ged?c?k. ?g?r bu t?zminat? öd?m?s?l?r, bütün i?l?r ged?c?k beyn?lxalq m?hk?m?l?r? v? onlar orada biab?r olacaqlar. Bundan sonra onlar?n biznes f?aliyy?ti dem?k olar ki, dayand?r?lacaq. Çünki ba?qa ölk?d? t?bii s?rv?tl?ri qanunsuz istismar edib, ondan g?lir qazan?b varlanan ?irk?tl?r?, insanlara müasir dünyada yer yoxdur. Ona gör? onlar?n qar??s?nda m?s?l? qoyulub, onlar?n qanunsuz istismar etdikl?ri q?z?l?n v? dig?r t?bii s?rv?tl?rimizin d?y?ri hesablanmal?d?r, d?ymi? ziyan hesablanmal?d?r, ?ld? edilmi? g?lir hesablanmal?d?r v? biz? qaytar?lmal?d?r. O t?qdird? biz beyn?lxalq m?hk?m?l?r? müraci?t etm?y? bil?rik.

Söz dü?mü?k?n, azad edilmi? torpaqlarda iqtisadi sah?l?rin biri d? da?-m?d?n sah?si olacaqd?r. Bizim art?q bu sah?d? d? t?crüb?miz var v? biz bu i?l?rl? d? m???ul olaca??q.

Ona gör? söz verilir iqtisadiyyat nazirin?. Bu m?s?l? il? v? dig?r m?s?l?l?rl? ba?l? m?lumat verin.

XXX

?qtisadiyyat naziri Mikay?l Cabbarov dedi:

-T???kkür edir?m, möht?r?m c?nab Prezident.

???aldan azad edilmi? torpaqlar?n b?rpas? v? inki?af? konsepsiyas? Sizin tap??r???n?za uy?un olaraq haz?rlan?b. Onun haz?rlanmas? v? müzakir?si prosesind? iqtisadi ?urada bütün r?yl?r n?z?r? al?n?b v? aidiyy?ti üzr? t?qdim edilib. ???aldan azad olunmu? ?razil?rin b?rpas? v? inki?af? istiqam?tind? dövl?t t?r?find?n h?yata keçiril?c?k t?dbirl?r v? h?min rayonlar?n iqtisadi potensial? ölk?y?, xüsusil? d? qeyri-neft sektoruna yeni yerli v? xarici investisiyalar?n c?lb olunmas?na z?min yaradacaq.

???aldan azad olunmu? ?razil?rin b?rpas? v? inki?af? il? ba?l? kompleks yana?man? t?min etm?k üçün dörd m?rh?l?d? f?aliyy?tin h?yata keçirilm?si n?z?rd? tutulur. ?lkin m?rh?l?d? idar?etm? v? t?hlük?sizlik, infrastruktur m?s?l?l?rinin h?llini, növb?ti m?rh?l?l?rd? is? sosial xidm?tl?rin f?aliyy?tini, iqtisadiyyat?n yenid?n qurulmas? v? inki?af? m?s?l?sini özünd? ehtiva edir.

Tap??r???n?za uy?un olaraq, h?r bir bölg?mizin t?bii ehtiyatlar?n?, ?n?n?vi iqtisadiyyat sah?l?rini, n?qliyyat qov?aqlar?n?, o cüml?d?n yenid?n b?rpa olunan n?qliyyat d?hlizl?rin? v? Sizin göst?ri?inizl? art?q tikintisin? ba?lan?lm?? avtomobil v? d?mir yollar?na yax?nl??? n?z?r? al?naraq, h?r bir iqtisadi rayonun profili, ixtisasla?mas? n?z?rd? tutulub. H?mçinin bu i?l?rin görülm?si zaman? dövl?t v?saitl?rin? q?na?t edilm?si v? investisiyalar?n s?m?r?liliyinin art?r?lmas? m?qs?dil? yol-n?qliyyat, kommunal infrastrukturu, ?n?n?vi v? alternativ enerji istehsal? irriqasiya v? meliorasiya sisteml?rinin ç?kilm?si v? sair sah?l?r üzr? investisiya layih?l?rinin h?yata keçirilm?sind? dövl?t-öz?l sektor t?r?fda?l???ndan geni? istifad? edilm?si, iqtisadi aktivliyin t??viq olunmas? m?qs?dil? i??aldan azad olunmu? ?razil?r? xüsusi güz??tli iqtisadi rejimin t?tbiqi t?klif olunur.

Möht?r?m c?nab Prezident, onu da qeyd etm?liy?m ki, 2021-ci il üçün makroiqtisadi göst?ricil?rimiz planla?d?r?lark?n m?hz i??aldan azad olunmu? ?razil?rd? geni? b?rpa-quruculuq i?l?ri qeyri-neft sektorumuzda v? ümumiyy?tl?, iqtisadiyyat?m?zda f?al art?m drayverl?rinin biri rolunu oynay?r. O, m?hz bununla izah olunur ki, Beyn?lxalq Valyuta Fondunun, Dünya Bank?n?n Az?rbaycan iqtisadiyyat?n?n 2021-ci il üçün proqnozlar?na nisb?t?n (bu, oktyabr ay?nda olub) bizim proqnozlar?m?z daha nikbindir. Dem?k olar ki, biz art?m tempini iki d?f? daha yüks?k proqnozla?d?r?r?q. ?g?r onlar art?m tempini 1,7-2 faiz aras?nda proqnozla?d?r?rlarsa, q?bul olunmu? parametrl?r? ?sas?n biz iqtisadi art?m tempini 3,4 faiz planla?d?r?r?q.

Prezident ?lham ?liyev: Bax, birinci d?ymi? ziyan?n hesablanmas?. Bu sah?d? dediyim kimi, biz özümüz indi hans? i?l?ri h?yata keçiririk v? xarici t?r?fda?larla bu ?m?kda?l?q n? vaxtdan art?q konkret proqrama çevril?c?kdir?

Mikay?l Cabbarov: Möht?r?m c?nab Prezident, Sizin göst?ri?iniz? uy?un olaraq, bu i?l?rin planla?d?r?lmas? v? metodoloji nöqteyi-n?z?rd?n vahid ?sas? t??kil edilib. M?hz g?l?c?kd? m?hk?m? t?zminatlar?n?n, m?hk?m? prosesl?rinin apar?lmas?n? n?z?r? alaraq, biz bu i?i önc?d?n vahid metodoloji ?sasda qururuq. Paralel olaraq h?m yerli qiym?tl?ndirici ?irk?tl?rin, dövl?t mü?ssis?l?rinin burada, ilk növb?d?, ?mlak M?s?l?l?ri Xidm?tinin kompetensiyalar? ç?rçiv?sind?, öz?l sektorun c?lb edilm?si v? dig?r aidiyy?ti dövl?t orqanlar? il? birlikd? h?r bir istiqam?t üzr? bu f?aliyy?tin h?yata keçirilm?sin? ba?lam???q. Bu prosesin ilkin m?rh?l?sind? indiy? q?d?r keçirilmi? ayr?-ayr? qiym?tl?ndirm?l?rin v? t?dqiqatlar?n ümumil??dirilm?si, t?hlili v? paralel olaraq ?razil?r? t?hlük?siz ç?x???n t?min edilm?si il? birlikd? art?q h?min qiym?tl?ndirilm?l?rin yerind? apar?lmas? h?yata keçirilir.

Burada xüsusil? Siz qeyd etdiyiniz kimi, bizim da?-m?d?n yataqlar?n?n istismar?nda, daha do?rusu, d?y?n z?r?rin qiym?tl?ndirilm?sind? xeyli ir?lil?mi?ik. Bu f?aliyy?t art?q bir neç? ildir ki, Sizin göst?ri?iniz? uy?un olaraq h?yata keçiririk v? haz?rda sad?c?, d?qiql??m? i?l?ri apar?l?r. Çünki bizim h?min yataqlara art?q fiziki ç?x???m?z da var. Analoji olaraq da??d?lm?? mülkiyy?t, torpaq istismar?, ist?r dövl?t mülkiyy?ti, ist?rs? d? öz?l mülkiyy?t üzr? t?bii s?rv?tl?r? d?ymi? z?r?r kimi istiqam?tl?rd? f?aliyy?t h?yata keçirilir.

Son olaraq onu da m?ruz? etm?k ist?rdim ki, qeyd etdiyiniz h?min vahid metodologiyan?n t?tbiqind? biz? d?st?k ver?n xarici m?sl?h?tçil?rin yanvar ay?nda s?f?ri n?z?rd? tutulub. Müt?madi olaraq diqq?tiniz? müvafiq m?ruz?l?ri ed?c?yik.

XXX

Prezident ?lham ?liyev: Biz qiym?tl?ndirm? aparmadan v? eyni zamanda, dediyim kimi, xarici t?r?fda?lar, ?irk?tl?r qiym?tl?ndirm? aparmadan b?rpa i?l?rin? ba?laya bilm?rik. Y?ni, m?n b?rpa i?l?ri dey?nd? evl?rin, ??h?rl?rin b?rpas?ndan söhb?t aç?ram. Çünki indi infrastruktur layih?l?rinin icras?na start verilib v? onlar?n bir neç?si art?q icradad?r. Ancaq evl?rin b?rpas?na, daha do?rusu, da??lm?? o evl?rin, onlar?n yerind? ??h?rl?rin yarad?lmas?na biz ancaq beyn?lxalq qiym?tl?ndirm? apar?landan sonra ba?laya bil?rik. Çünki ?ks t?qdird?, m?hk?m?l?rd? qar?? t?r?f bizi ?sass?z olaraq ittiham ed? bil?r ki, biz burada hans?sa faktlar? saxtala?d?r?r?q. Ona gör?, ilk növb?d?, biz özümüz bütün s?n?dl??m?ni aparmal?y?q, beyn?lxalq ?irk?tl?r g?lib bu s?n?dl??m?ni apars?nlar. Ondan sonra art?q ??h?rl?rin b?rpas? prosesin? start ver? bil?rik.

Eyni zamanda, ??h?rl?r b?rpa olunark?n hesab edir?m, h?r bir ??h?rd? da??d?lm?? yerl?r qalmal?d?r ki, bunu heç kim heç vaxt unutmas?n. ??h?rsalma i?l?ri apar?lark?n mü?yy?nl??dirib, sonra m?n? m?ruz? edin, misal üçün, A?dam ??h?rinin, Füzuli ??h?rinin, dig?r ??h?rl?rin hans? hiss?si, hans? kvartal? da??d?lm?? v?ziyy?td? qals?n, Erm?nistan i??al?n?n aç?q s?ma alt?nda muzeyi kimi. Hesab edir?m ki, azad olunmu? bütün ??h?rl?rd? i??al muzeyl?ri d? yarad?lmal?d?r. Memorial kompleksl?rl?, bizim Z?f?rimizi ?ks etdir?n abid?l?rl? b?rab?r, i??al muzeyl?ri d? yarad?lmal?d?r. ?ndid?n bu muzeyl?rin konsepsiyas?n? i?l?yin. Bu muzeyl?rd? Erm?nistan?n i??alç?l?q siyas?tinin ümumi m?nz?r?si ?ks olunmal?d?r. Eyni zamanda, h?r bir ??h?rin, h?r bir rayonun öz t?qdimat? orada göst?rilm?lidir ki, h?m Az?rbaycan v?t?nda?lar? bunu heç vaxt unutmas?nlar, h?m d? xaricd?n g?l?n qonaqlar görsünl?r biz hans? v?h?il?r? qar?? müharib? aparm???q, öz torpa??m?z? v? C?nubi Qafqaz? hans? b?ladan xilas etmi?ik.

Dig?r m?s?l? su resurslar? il? ba?l?d?r. M?n ist?rdim ki, ?ahin Mustafayev m?lumat versin. Bilirsiniz ki, bir müdd?t ?vv?l su resurslar?ndan s?m?r?li ??kild? istifad? etm?k üçün xüsusi komissiya yarad?lm??d?r. Komissiya f?al i?l?yir v? art?q b?zi nöqsanlar da üz? ç?x?b, qanunsuz birl??dirm?l?r, suyun uçotunun olmamas?, h?tta bizim ?n böyük su anbar?m?z olan Ming?çevir anbar?na daxil olan v? oradan ç?xan sular?n uçotunun olmamas?. Y?ni, tamamil? bel? xo?ag?lm?z m?nz?r? mövcud idi. Nöqsanlar?n bir hiss?si q?sa müdd?t ?rzind? aradan qald?r?ld?. Eyni zamanda, qanunsuz birl??dirm?l?r, b?lk? d? yüzl?rl? qanunsuz birl??dirm? mövcud idi. Ona gör? b?zi sah?l?r? su h?ddind?n art?q çox verilirdi, amma b?zi sah?l?r? su verilmirdi. Ona gör? d? fermerl?r, k?ndlil?r haql? olaraq öz naraz?l?qlar?n? bildirirdil?r ki, onlara su çatm?r. Yerl?rd? inzibati resurslardan istifad? olunurdu, yerli icra orqanlar? özl?rin? yax?n olan fermerl?r? suyun verilm?sini t?min edirdil?r, ancaq ba?qa fermerl?r probleml?rl? üzl??irdil?r. Xüsusil? n?z?r? alsaq ki, keç?n il v? 2019-cu ild? quraql?q olub v? istisna edilmir ki, quraql?q bu il d? davam etsin. ?lb?tt? ki, bizim azad edilmi? torpaqlar?m?zda çox böyük su m?nb?l?rimiz var v? m?nfur dü?m?n bizi bu m?nb?l?rd?n m?hrum etmi?di. Bu ?razil?rd? ?n böyük çay?m?z olan T?rt?r çay?n?n m?nb?yi K?lb?c?r rayonudur. Ancaq T?rt?r çay?n?n sular?ndan biz m?hrum idik. Çünki S?rs?ng, Suqovu?an su anbarlar? erm?nil?rin ?lind? idi, suyu k?sirdil?r v? biz m?cbur olub bu bölg?l?rd? yüzl?rl? subartezian quyusu qazm???q. Bunun da böyük maliyy? yükü var - h?m onlar?n qaz?lmas?nda, h?m d? ki, istismar?nda, çünki enerji s?rf olunur. Biz Suqovu?an q?s?b?sini azad ed?nd?n sonra art?q suyun ax?n? t?min edilib, ancaq indi kanallar problemi üz? ç?x?b. Çünki bu kanallar uzun ill?r ?rzind? istifad?siz qal?b.

Bizim dig?r çaylar?m?z oradan m?nb? al?r v? o ?razid?n keçir. H?k?ri çay?, Bazarçay, Oxçuçay, Xaç?nçay. Onlar?n bir çoxu Araz çay?na ax?r v? çaylar boyu orada su anbarlar?n?n tikilm?si n?z?r? al?nmal?d?r. Bu ilin Dövl?t ?nvestisiya Proqram?na v? azad edilmi? torpaqlarda görül?c?k i?l?rl? ba?l? proqrama bu, mütl?q sal?nmal?d?r. Hesab edir?m ki, bunlar?n layih?l?ndirilm?si v? tikintisin? start verm?liyik. Bir daha dem?k ist?yir?m, orada onsuz da, torpaqlar çox münbitdir. Amma su veril?nd?n sonra m?hsuldarl?q daha da artacaq v? biz ?rzaq t?hlük?sizliyimizi böyük d?r?c?d? özümüz h?ll ed?c?yik. Söz verilir ?ahin Mustafayev?. Bu m?s?l? il? ba?l? hans? i?l?r görülüb v? hans? i?l?r görül?c?k?

XXX

Ba? nazirin müavini ?ahin Mustafayev ç?x?? ed?r?k dedi:

-T???kkür edir?m, c?nab Prezident.

Möht?r?m c?nab Prezident, su ehtiyatlar?ndan s?m?r?li istifad?nin t?min edilm?si, su t?s?rrüfat?n?n idar? olunmas?n?n t?kmill??dirilm?si v? bu sah?d? f?aliyy?tin ?laq?l?ndirilm?si m?qs?dil? müvafiq S?r?ncam?n?zla komissiya yarad?lm??d?r. Komissiya ölk? ?razisind? su anbarlar?nda yaranm?? v?ziyy?ti, suvarma mövsümünün ba?lanmas?n? n?z?r? alaraq operativ t?dbirl?rin görülm?si m?qs?dil? f?aliyy?tini intensiv formada t??kil etmi? v? bütün aidiyy?ti qurumlar?n koordinasiyas? t?min olunmu?dur.

M?lum oldu?u kimi, ?sas su anbarlar?nda su ehtiyatlar?n?n h?cmi ilb?il azalm?? v? komissiya f?aliyy?t? ba?lad??? ?r?f?d? suyun h?cmi h?tta 2019-cu ild?n d? a?a?? olmu?dur. Bel? ki, 2020-ci il aprelin 30-da ölk?nin ?sas su anbarlar?nda suyun h?cmi 2019-cu ilin müvafiq dövrü il? müqayis?d? 1,4 milyard kubmetr, sad?c?, Ming?çevir su anbar?nda 1 milyard kubmetr az olmu?dur. ?l?rzind? d? ümumilikd? su anbarlar?, o cüml?d?n Ming?çevir su anbar?na daxil olan suyun h?cminin a?a?? olmas?na baxmayaraq, su ehtiyatlar?n?n planl? v? optimal istifad?si istiqam?tind? görül?n t?dbirl?r say?sind? ilin sonuna ?sas su anbarlar?nda suyun h?cmi 2019-cu ilin müvafiq dövrü il? müqayis?d? 320 milyon kubmetr, o cüml?d?n Ming?çevird? 240 milyon kubmetr çoxalm??d?r. Suya q?na?t imkan? ver?n ?sas amill?rd?n biri sudan energetika m?qs?dl?ri üçün istifad?nin suvarma v? kommunal m?qs?dl?r üçün istifad?y? uy?unla?d?r?lmas?d?r. Xüsusi ?h?miyy?t? malik Ming?çevir v? Ceyranbatan su anbarlar? üzr? suvarma, içm?li su t?chizat? v? energetika m?qs?dl?ri üçün sudan istifad? rejimi t?sdiq olunmu?, h?tta Ming?çevir su anbar?ndan sudan istifad? üzr? h?r 10 günd?n bir yenil?n?n i? rejimi t?tbiq edilmi?dir. Bel? ki, su ehtiyatlar?n?n azl??? s?b?bind?n Ming?çevir su anbar?, sad?c?, çoxillik nizamlama qabiliyy?tind? deyil, h?tta haz?rda illik t?nziml?nm? qabiliyy?tini d? itirmi?dir.

Haz?rda ölk?nin su ehtiyatlar? sah?sind? g?rgin v?ziyy?t t??ssüf ki, davam edir. ?sas su anbarlar?nda 20,5 milyard kubmetr tutuma qar?? k?skin a?a?? s?viyy?d? c?mi 10,5 milyard kubmetr su mövcuddur, onun da 8,6 milyard kubmetri ölü h?cmdir. Bu bax?mdan, q?samüdd?tli h?d?f ?sas su anbarlar?nda suyun h?cmini ?vv?lki üç ill? müqayis?d? daha yüks?k s?viyy?y? çatd?rmaq, bel?likl?, növb?ti suvarma mövsümün? nisb?t?n daha yax?? v?ziyy?td? daxil olmaq, sonra is? suyun h?cmini minimum 2016-c? ilin s?viyy?sin? uy?unla?d?rmaqd?r.

Möht?r?m Prezident, Nazirl?r Kabinetinin S?r?ncam? il? su ehtiyatlar?n?n formala?mas? v? istifad?si üzr? ümumi d?y?rl?ndirm?l?rin apar?lmas?na imkan ver?n su t?s?rrüfat? balans? tarixd? ilk d?f? t?sdiq edilmi? v? yeni yarad?lan elektron su t?s?rrüfat? informasiya sistemin? inteqrasiya olunmu?dur.

C?nab Ali Ba? Komandan, Sizin r?hb?rliyinizl? ölk?mizin ?razi bütövlüyünün t?min edilm?si biz? imkan verir ki, növb?ti ilin su t?s?rrüfat? balans? haz?rlanark?n i??aldan azad olunmu? ?razil?rimiz üzr? d? su ehtiyatlar?n? qiym?tl?ndir?k. Siz art?q qeyd etdiyiniz kimi, ölk?miz ?razi bütövlüyünü b?rpa ed?nd?n sonra xalq?m?z h?rt?r?fli dividendl?r ?ld? ed?c?k v? bu bax?mdan su resurslar?n?n art?r?lmas? da bu sah?l?rd?n biridir.

Qaraba? bölg?si su ehtiyatlar? il? z?ngindir. N?hay?t uzun fasil?d?n sonra Qaraba??n su ehtiyatlar?n?n v? bundan istifad? m?s?l?l?rinin yenid?n qiym?tl?ndirilm?si diqq?t m?rk?zind? olacaq. Art?q qeyd etdiyiniz kimi, bir s?ra çaylar?m?z, 12 ?sas çay?m?z var. Bir neç?sini m?n qeyd etm?k ist?yir?m. T?rt?rçay, onun illik su ax?n?n?n h?cmi 577 milyon kubmetrdir. H?k?ri çay? - 341 milyon kubmetr, Qarqarçay - 54 milyon kubmetr, Quruçay - 54 milyon kubmetr, Xaç?nçay - 40 milyon kubmetr, Könd?l?nçay - 22 milyon kubmetr v? dig?r daha kiçik çaylar.

Eyni zamanda, çaylar ya??? v? qar sular? il? qidalan?r. Qeyd etm?liy?m ki, Araz çay?n?n ölk?mizin ?razisind?n keç?n hiss?sin? d? Az?rbaycan?n tam n?zar?ti t?min edilmi?dir v? bu da biz? ?lav? dividendl?r g?tir?c?k. Bu ?razil?rd? müxt?lif dövrl?rd? su anbarlar? tikilmi?dir. Bir s?ra anbarlar?n adlar?n? da ç?km?k ist?rdim. Xudaf?rin su anbar? 1,6 milyard kubmetr su h?cmind?dir. Q?z qalas? su anbar? tikilm?kd?dir - 62 milyon kubmetr. S?rs?ng su anbar? 565 milyon kubmetr h?cmind?dir. Suqovu?an su anbar? - 6 milyon kubmetr, Xaç?nçay su anbar? - 23 milyon kubmetr, Könd?l?nçay kiçik su anbarlar? - 14,8 milyon kubmetrdir. T?qribi hesablamalara gör?, Az?rbaycan 2 milyard kubmetrd?n art?q su ehtiyat?ndan daha s?m?r?li istifad? etm?k imkan? ?ld? etmi?dir. Eyni zamanda, su t?l?bat?n?n daha etibarl? imkanlar?, yeni imkanlar yaran?r v? bu da su t?hlük?sizliyimizin t?min olunmas? bax?m?ndan çox ?h?miyy?tlidir.

Su ehtiyatlar?ndan istifad?d? s?m?r?liliyin art?r?lmas?, artan t?l?bata uy?un dayan?ql? su t?chizat?n?n t?min edilm?si, su t?s?rrüfat?n?n idar? edilm?sinin t?kmill??dirilm?si m?qs?din? nail olunmas? üçün milli strategiya v? onun h?yata keçirilm?si üzr? f?aliyy?t plan?n?n layih?l?ri art?q haz?rlanm??d?r. M?hdud su ehtiyatlar?n?n ?dal?tli, optimal v? proporsional bölgüsü prinsipi ?sas?nda 600 min? yax?n yazl?q v? pay?zl?q ?kin sah?si üzr? bütün maraql? t?r?fl?rin imzalad??? suvarma qrafikl?ri t?rtib olunmu?dur. Öt?n ilin k?skin su çat??mazl??? ??raitind? 1,4 milyon hektar sah?d?

k?nd t?s?rrüfat? bitkil?ri orta hesabla 3,2 d?f? suvarma suyu il? t?min edilmi?dir. N?tic?d? pamb?q, ??k?r çu?unduru, qar??dal?, tütün, kartof, t?r?v?z, üzüm v? sair bitkil?rin istehsal? ?vv?lki il? nisb?t?n mü?yy?n q?d?r artm??d?r. Bununla bel?, son ill?r davam ed?n quraql?qlar v? su anbarlar?nda kifay?t q?d?r su toplanmamas? öz m?nfi t?sirini göst?rmi?, suya t?l?bat?n tam v? ya vaxt?nda öd?nilm?m?sin?, xüsusil? suya t?l?bkar bitkil?r üzr? ?kin sah?l?rinin azalmas?na s?b?b olmu?dur. Suvarma sah?sind? itkil?rin azald?lmas? m?qs?dil? prioritet hesab edil?n suvarma kanallar?n?n yenid?n qurulmas? üçün texniki-iqtisadi ?sasland?rmalar v? layih? s?n?dl?rinin haz?rlanmas? istiqam?tind? i?l?r davam etdirilir. ?lk növb?d?, Q?z?larx ?mi?lid?, Xanarx v? T?rt?rçay Sol Sahil qeyd etdiyiniz Suqovu?an su anbar?ndan qidalan?r. Bu kanallar?n v? Qusarda yerl???n Yuxar? Zeyxur kanal?n?n yenid?n qurulmas?n?n texniki-iqtisadi ?sasland?r?lmas? v? layih? s?n?dl?rinin haz?rlanmas? m?qs?dil? tenderl?r art?q ba? tutmu?dur. Möht?r?m Prezident, bu il art?q bu kanallar?n yenid?n qurulmas?na ba?lamaq z?rur?ti yaran?r.

Su ehtiyatlar?n?n art?r?lmas? v? bu istiqam?td? da? çaylar?n?n sular?n?n y???lmas? üzr? relyef? uy?un su anbar?n?n yarad?lmas? ç?rçiv?sind? texniki-iqtisadi ?sasland?rmalar v? layih? s?n?dl?ri haz?r olan Yengic? su anbar? üzr? ekspert qiym?tl?ndirm?sinin t?min edilm?si m?qs?dil? müvafiq t?dbirl?r görülür. Eyni zamanda, ?licançay su anbar? üzr? texniki-iqtisadi ?sasland?rma v? layih? s?n?dl?rinin haz?rlanmas? i?l?rinin cari ilin ikinci yar?s?nda yekunla?d?r?lmas?, bel?likl?, su anbar?n?n tikintisi m?s?l?sin? bax?lmas? n?z?rd? tutulub. C?nab Prezident, bel?likl?, iki anbar üzr? bu ilin ikinci yar?s?nda müvafiq ?sasland?rma t?qdim olunandan sonra bu il ?rzind? tikinti m?s?l?l?rin? bax?lmas? art?q realla??r.

Ölk? üzr? su anbarlar?n?n lill?nm? s?viyy?si ara?d?r?lm??d?r v? Pirsaatçay su anbar? nümun?sind? anbarlar?n lild?n t?mizl?nm?si imkanlar?na dair t?klifl?r haz?rlan?r. Ölk?d? üç lill?nmi? su anbar? var: Pirsaatçay, Bolqarçay v? ??ki rayonu ?razisind?ki su anbarlar?. Bunlar? ara?d?rmaq üçün laz?mi qüvv?l?ri c?lb etmi?ik v? onlar?n yenid?n istifad? imkanlar? pe??kar s?viyy?d? ara?d?r?laraq t?qdim olunacaq.

Neftçala ??h?rinin içm?li su t?chizat? il? ba?l? ??h?r? q?d?r uzunlu?u 40 kilometr olan magistral su k?m?rinin tikintisi ba?a çatd?r?lm?? v? 2020-ci ilin noyabr ay?ndan içm?li suyun verilm?si t?min edilmi?dir. ?kinci Bak? su k?m?rinin v? O?uz-Q?b?l?-Bak? su k?m?rinin m?hsuldarl???n?n art?r?lmas? il? ba?l? texniki-iqtisadi ?sasland?rmalar yekunla?d?r?lm??, layih?l?rin ?traf mühit? t?siri qiym?tl?ndirilmi?, layih? s?n?dl?ri haz?rlanaraq aidiyy?ti üzr? t?qdim olunmu?dur. Öt?n ilin avqust ay?nda keçiril?n monitorinql?r zaman? regionlarda qura?d?r?lm?? 460 modul tipli sut?mizl?yici qur?udan 66 qur?unun suyunun lilli olmas?, m?nb?d? suyun olmamas?, d?niz suyunun Kür çay?na qar??mas? v? ya?ay?? m?nt?q?l?rind? suya t?l?bat?n m?rk?zl??mi? ??b?k?d?n öd?nilm?si kimi s?b?bl?rd?n f?aliyy?tinin dayanmas? a?kar edilmi?dir. ?halinin içm?li su il? t?min olunmas? m?qs?dil? modul tipli sut?mizl?yici qur?ular?n f?aliyy?tinin yax??la?d?r?lmas? üçün t?dbirl?r plan? haz?rlanm??d?r. Ölk?nin ?sas hidroqov?aqlar?n?n texniki t?hlük?sizliyinin qiym?tl?ndirilm?si m?qs?dil? Nazirl?r Kabinetinin s?r?ncam? il? komissiyan?n n?zdind? Fövq?lad? Hallar Nazirliyinin r?hb?rliyi il? i?çi qrupu yarad?lm??d?r v? qald?r?lan m?s?l?l?r? i?çi qrupu ç?rçiv?sind? bax?lmas? n?z?rd? tutulur.

Ming?çevir su anbar?nda Yuxar? Qaraba? kanal?n?n ba? suq?buledici qur?usunun yenid?n qurulmas? m?qs?dil? Az?rbaycan Respublikas? Prezidentinin S?r?ncam? il? Fövq?lad? Hallar Nazirliyin? müvafiq v?sait ayr?lm??, suq?buledici qur?uda müh?ndis t?dbirl?rinin h?yata keçirilm?sin? ba?lan?lm??d?r. Antropogen t?sirl?r n?tic?sind? formala?an sututarlar?n suyundan istifad? m?qs?dil? apar?lm?? monitorinql?r zaman? ümumi h?cmi 122 milyon kubmetr olan 43 ?d?d sututar mü?yy?n edilmi?dir. Götürülmü? su nümun?l?ri 40 ?d?d sututar?n suvarma v? texniki m?qs?dl?r üçün yararl? oldu?unu göst?rmi?dir. ?mi?li rayonundak? bel? göll?rd?n istifad? m?qs?dil? nasos stansiyas? qura?d?r?lm?? v? su Ba? Mu?an kanal?na verilm?y? ba?lanm??d?r. Kanala ötürül?n su hesab?na üç rayonda - ?mi?li, Saatl?, Sabirabadda 5 min hektardan çox ?kin sah?sinin suvar?lmas? mümkün olmu?dur.

Suyun m?nb?d?n götürülm?sind?n son istehlakç?yad?k bütün m?rh?l?l?r üzr? uçotun v? d?qiq qiym?tl?ndirm?nin apar?lmas? vacib m?s?l? kimi qar??m?zda dayan?r. Haz?rda aidiyy?ti qurumlar t?r?find?n f?aliyy?t istiqam?tl?rin? uy?un olaraq su v? su t?s?rrüfat? obyektl?rind? n?zar?td?nk?nar istifad?nin aradan qald?r?lmas?, inventarla?d?rman?n apar?lmas?, uçotun t?kmill??dirilm?si il? ba?l? t?dbirl?r görülür.

Möht?r?m c?nab Prezident, ilk növb?d?, Kür çay? boyunca v? dig?r su hövz?l?rind? monitorinql?r apar?lm??, yüzl?rl? bel? n?zar?td?nk?nar qo?ulmalar a?karlanm??d?r. Bunlar?n böyük hiss?si aradan qald?r?l?r, amma bu i? davam edir v? hesab edir?m ki, davaml? apar?lmal?d?r. ?tkil?rin azald?lmas? üçün n?zar?td?nk?nar, uçotdank?nar istehlak?n qar??s? birm?nal? al?nmal?d?r. ?sas su v? su t?s?rrüfatlar? obyektl?rind? aidiyy?ti qurumlar t?r?find?n 25 ?d?d müasir ölçm? cihaz? qura?d?r?lm??d?r, ?lav? 31 cihaz qura?d?r?lacaqd?r. C?nab Prezident, Ming?çevir gölün? tökül?n suya v? ç?xan suya art?q müasir cihazlarla n?zar?t olunur, uçot müasir cihazlar vasit?sil? apar?l?r. Bu ay?n sonunad?k bizim bütün su anbarlar?m?zda, çaylar?m?zda müasir cihazlar?n qura?d?r?lmas? ba?a çatd?r?lacaq v? biz

d?qiq uçota malik olaca??q. Eyni zamanda, bu cihazlar birba?a elektron su t?s?rrüfat sisteminə birl???r?k insan amili d? aradan qald?r?lacaq v? biz d?qiq bil?c?yik ki, harada n? q?d?r su ax?r v? hans? hallarda n? q?d?r suyumuz var.

Möht?r?m c?nab Prezident, su ehtiyatlar?ndan s?m?r?li istifad?nin t?min edilm?si il? ba?l? görül?n i?l?r bar?d? geni? hesabat haz?rd?r v? yax?n günl?rd? daha geni? formatda Siz? t?qdim olunacaqd?r.

Diqq?tiniz? gör? t???kkür edir?m.

XXX

Prezident ?lham ?liyev: ?ndi bütün bu i?l?rin h?yata keçirilm?si üçün bizim maliyy? imkanlar?m?z, ?lb?tt? ki, s?f?rb?r olmal?d?r. Bu ilin büdc?si kifay?t q?d?r imkanlar yarad?r. H?m sosialyönümlü büdc?dir, h?m kifay?t q?d?r investisiyalar üçün imkan yarad?r, h?m d? dövl?t investisiya proqram? x?tti il?, eyni zamanda, xüsusil? azad edilmi? torpaqlarda görül?c?k i?l?r? daha da böyük d?st?k verm?k üçün v?sait n?z?rd? tutulub. Maliyy? naziri büdc?nin parametrl?ri haqq?nda v? maliyy? t?minat? il? ?laq?dar m?lumat versin, çünki burada heç bir yubanma olmamal?d?r. Biz q?sa müdd?t ?rzind? böyük i?l?r görm?liyik v? bu bar?d? m?lumat verin.

Maliyy? naziri Samir ??rifov ç?x?? ed?r?k dedi:

- Çox sa? olun, möht?r?m c?nab Prezident.

Hörm?tli mü?avir? i?tirakç?lar?.

Yola sald???m?z 2020-ci il Az?rbaycan dövl?ti v? xalq? üçün ?n yaddaqalan v? ?anl? dövr kimi tarix? yaz?l?r. Möht?r?m c?nab Prezident, son 17 il ?rzind? Sizin r?hb?rliyinizl? ölk?d? h?yata keçirilmi? iqtisadi v? h?rbi potensial?n art?r?lmas?, beyn?lxalq ?m?kda?l???n geni?l?ndirilm?si v? beyn?lxalq müst?vid? mövqel?rimizin möhk?ml?ndirilm?si istiqam?tind? m?qs?dyönlü siyas?t, dövl?t v? ordu quruculu?u v? 44 gün davam ed?n V?t?n müharib?sind? i??alç? Erm?nistan üz?rind? parlaq q?l?b? qazan?lmas?n?, i??al alt?ndak? tarixi torpaqlar?m?z?n azad olunmas?n? t?min etmi?dir. Sizin maliyy? orqanlar? v? hökum?t qar??s?nda qoydu?unuz ?sas, ?n ümd? v?zif?l?rd?n biri i??aldan azad olunmu? ?razil?rin tezlikl? b?rpa edilm?si üzr? i?l?rin h?yata keçirilm?si, h?min regionda müvafiq infrastrukturlar?n yarad?lmas? v? bununla ?laq?dar müvafiq maliyy? v?saitl?rinin t?min edilm?sidir. Bununla ?laq?dar Sizin tap??r???n?za ?sas?n, 2021-ci ilin t?sdiq olunmu? dövl?t büdc?sind? m?qs?dli olaraq b?rpa, yenid?nqurma i?l?rinin apar?lmas?, eyni zamanda, h?min regionun Az?rbaycan iqtisadiyyat?na reinteqrasiyas?n?n t?min edilm?si üçün 2,2 milyard manat v?sait n?z?rd? tutulub.

Eyni zamanda, Sizin qar??m?zda qoydu?unuz dig?r vacib m?s?l? Az?rbaycan Ordusunun t?chizat?, Az?rbaycan s?rh?dl?rinin b?rpa edilm?si üzr? i?l?rin maliyy?l??dirilm?sinin t?min olunmas?d?r. Bu v?zif?l?rin h?yata keçirilm?si üçün d? dövl?t büdc?sind? müvafiq v?saitl?r n?z?rd? tutulub. Qeyd etm?k ist?rdim ki, ümumilikd? 4,6 milyard manat maliyy? t?minat? yarad?l?b. Bununla ?laq?dar n?z?r? al?nmam?? dig?r t?dbirl?rin h?yata keçirilm?si üçün mü?yy?n ehtiyat v?saitl?r d? n?z?rd? tutulub. Onu da bildirm?k ist?rdim ki, bu v?saitl?rin ayr?lmas? il? yana??, dövl?t büdc?si il? ölk?mizin ?n?n?vi dövl?t v?zif?l?rinin, n?z?rd? tutulmu? bütün sosial proqramlar?n h?yata keçirilm?si v? bir s?ra t???bbüsl?rin icra olunmas? da n?z?rd? tutulub. O cüml?d?n Sizin tap??r???n?z ?sas?nda t?hsil kreditl?rinin verilm?si üzr? xüsusi bir mexanizmin haz?rlanmas? üçün mü?yy?n maliyy? t?minat? n?z?rd? tutulur ki, müvafiq q?rar q?bul edildikd?n sonra bu mexanizm i?? sal?na bil?r.

Dig?r t?r?fd?n, onu da n?z?r? almaq laz?md?r ki, 2020-ci il ölk? iqtisadiyyat? üçün sosial-iqtisadi c?h?td?n kifay?t q?d?r mür?kk?b bir il olmu?dur. Bu da bütün dünyada ba? vermi? prosesl?rd?n ir?li g?l?n m?s?l?dir. Çünki ölk?miz xarici m?n??li ?oklara m?ruz qal?b. Bu, ?sas?n, qlobal koronavirus pandemiyas? v? onun ölk? iqtisadiyyat?

üçün yaratd??? m?nfi f?sadlard?r. H?min m?nfi t?sirl?rin azald?lmas? üçün öt?n il xüsusi olaraq v?saitl?r ayr?lm??d?r. 2021-ci ild? d? ayr?lm?? h?min v?saitl?r, eyni zamanda, dövl?t büdc?sind?n, ?lav? olaraq mü?yy?n dövl?t fondlar?ndan, dig?r büdc?d?nk?nar imkanlardan, öz?l sektordan v? maliyy?-bank sektorundan v?saitl?rin s?f?rb?r edilm?si proqram? h?yata keçirilmi?dir. H?min proqram?n 2021-ci ild? d? icra olunmas? üçün v?saitl?r n?z?rd? tutulub. O cüml?d?n sahibkarlara güz??tli ?saslarla kreditl?rin ayr?lmas? üçün mü?yy?n dövl?t z?man?tl?rinin verilm?si, eyni zamanda, h?min z?man?tli kreditl?rin faiz d?r?c?l?rinin subsidiyala?d?r?lmas? üçün v?saitl?r n?z?rd? tutulmu?dur. Bununla yana??, ?n?n?vi olaraq ipoteka proqramlar?n?n h?yata keçirilm?si üçün d? dövl?t büdc?sind? v?saitl?r n?z?rd? tutulub. Bu v?saitl?r, eyni zamanda, Az?rbaycanda sosial m?nzill?rin tikintisi m?s?l?l?rini d? ?hat? ed?c?k. Bu m?qs?dl?r üçün növb?ti ilin büdc?sind?n 152 milyon manat v?sait n?z?rd? tutulub.

H?rbi qulluqçular?n m?nzil-m?i??t ??raitinin yax??la?d?r?lmas? m?qs?dil? Sizin müvafiq F?rman?n?z?n icras? olaraq son ill?r ?rzind? v?saitl?r ayr?l?r v? bu il d? bu m?qs?dl?r? 35 milyon manat v?sait ayr?l?b. Dig?r t?r?fd?n, b?zi dövl?t ?irk?tl?rinin ?haliy? göst?rdiyi xidm?tl?rin subsidiyala?d?r?lm?? qiym?tl?rl? h?yata keçirilm?sini n?z?r? almaqla dövl?t t?r?find?n h?min ?irk?tl?r? mü?yy?n subsidiyalar?n verilm?si n?z?rd? tutulur.

Onu da dem?k ist?rdim ki, yerli g?lirl?rl? x?rcl?r aras?nda da müsb?t d?yi?iklikl?r mü?ahid? olunmaqdad?r. Art?q ölk?mizin 42 ??h?ri v? rayonu öz g?lirl?ri hesab?na öz x?rcl?rini t?min etm?k iqtidar?ndad?r. Yerd? qalan rayonlar?n x?rcl?ri il? g?lirl?ri aras?nda k?sirin maliyy?l??dirilm?si üçün dövl?t büdc?sind?n dotasiyalar?n verilm?si davam etdiril?c?k.

Xüsusi olaraq qeyd etm?k ist?rdim ki, k?nd t?s?rrüfat? sah?sind? proqramlara v?saitin ayr?lmas? davam etdirilir. Bu m?qs?dl? növb?ti ilin büdc?sind? d? 460 milyon manatdan çox v?saitin ayr?lmas? h?yata keçiril?c?k. Bu v?sait hesab?na h?m fermerl?r? mü?yy?n subsidiyalar?n verilm?si, o cüml?d?n ?rzaq, ?kin sah?si üzr? v? son zamanlar dig?r yeni subsidiyala?d?rma mexanizml?rinin maliyy?l??dirilm?si üçün v?sait ayr?lmas? n?z?rd? tutulub.

Möht?r?m c?nab Prezident, 2021-ci il ölk? iqtisadiyyat? üçün olduqca m?suliyy?tli bir il olacaq. Hesab edirik ki, öt?n il pandemiyaya qar?? mübariz? t?dbirl?ri h?m s?hiyy? sah?sind?, h?m d? sosial-iqtisadi sah?d? u?urla h?yata keçirilmi? v? prinsip etibaril? onun k?skin f?sadlar? aradan qald?r?lm??d?r. Art?q dünyada, o cüml?d?n ölk?mizd? d? optimizm artmaqdad?r. Sizin tap??r?qlar?n?z?n icras? olaraq peyv?ndin ?ld? edilm?si, sözsüz ki, ölk?mizin sosial-iqtisadi inki?af?na müsb?t t?sirini göst?r?c?kdir. Bununla ba?l? dövl?t büdc?sind? n?z?rd? tutulmu? müvafiq v?saitl?r d? inki?af? t?min etm?k üçün öz rolunu oynayacaq.

XXX

Prezident ?lham ?liyev: X?rcl?r? n?zar?t gücl?ndirilm?lidir. Xüsusil? dövl?t x?tti il? al?nan mallara da çox ciddi n?zar?t olmal?d?r. Çünki b?zi hallarda orada ?i?irtm?l?r d? olur. B?zi hallarda dövl?t t??kilatlar?, nec? dey?rl?r, öz rahatl?qlar? üçün laz?m olmayan bir çox mal-material, ??ya al?rlar. Bel? hallar var. Xaricd?n avtomobill?r, texnika, mebel al?rlar. Buna son qoyulmal?d?r. Biz bütün bu yersiz x?rcl?r? son qoymal?y?q. Ona gör?, x?rcl?r? n?zar?t daha güclü olmal?d?r v? bax?n, b?lk? d? hans?sa ?lav? bir n?zar?t mexanizmi d? t?tbiq edil? bil?r. ?kincisi, büdc?mizd? neftin qiym?ti 40 dollar götürülüb. Bu, çox konservativ, y?ni, mühafiz?kar yana?mad?r. Ancaq indi dünya bazar?nda neftin qiym?ti 50 dollardan çoxdur. ?lb?tt?, proqnoz verm?k ç?tindir, amma n?z?r? alsaq ki, pandemiya, bu il sona çatacaq, - art?q bir çox ölk?l?rd? peyv?ndl?m? i?l?ri d? gedir, - v? bel?likl?, iqtisadi f?all?q artacaq, gedi?-g?li? artacaq, hava n?qliyyat? v? dig?r sah?l?r aç?lacaq, yanaca?a daha da böyük t?l?bat olacaq. Y?ni, kifay?t q?d?r böyük ehtimal var ki, neftin qiym?ti h?r halda 50 dollardan a?a?? olmayacaq. Bunu n?z?r? alsaq, bizd? profisit yarana bil?r v? siz indid?n fikirl??in, bu profisit hans? istiqam?tl?r? yön?ldil? bil?r. Ola bil?r ki, biz Neft Fondundan transfertl?ri azaldaq, ?g?r v?sait? ehtiyac olmayacaqsa. ?g?r ?razil?rin b?rpas? üçün n?z?rd? tutulan 2,2 milyard manat v?sait kifay?t etm?zs?, onda ola bil?r bu v?saitd?n, y?ni, ?g?r profisit yaranacaqsa, o istiqam?tl?rd? d? istifad? etm?k olar. H?r halda, bunu h?yat göst?r?c?k. Birinci rübün yekunlar?na baxd?qda gör?c?yik ki, iqtisadiyyat hans? istiqam?td? gedir v? ümumiyy?tl?, dünyada hans? prosesl?r gedir.

Keç?n il sosial sah? il? ba?l? çox böyük i?l?r görülüb. M?n bu bar?d? art?q qeyd etdim. ?ndi ?g?r hans?sa ?lav? olarsa, ?m?k v? ?halinin sosial müdafi?si naziri qeyd etsin. Eyni zamanda, bu il biz ??hid ail?l?ri üçün daha böyük h?cmd? evl?rin verilm?sini t?min etm?liyik. Bütövlükd? 9 mind?n çox ??hid ail?si dövl?t t?r?find?n evl?rl? v? m?nzill?rl? t?min edilib. Keç?n il 1500 ??hid ail?si üçün evl?r n?z?rd? tutulurdu. ?m?k v? ?halinin sosial müdafi?si naziri bu

yax?nlarda m?n? m?ruz? edib ki, yanvar?n 15-d?k bu 1500 ail? evl?rl? t?min olunacaq. Bu proqram bu il d? davam etdirilm?lidir. V?t?n müharib?sind? ??hid olmu? q?hr?man h?rbçil?rimizin do?malar?na, yax?nlar?na evl?r veril?c?kdir. Onu da bildirm?liy?m ki, bundan sonra m?cburi köçkünl?r üçün evl?r ancaq azad edilmi? torpaqlarda tikil?c?k. B?zi layih?l?r davam edir, b?zi layih?l?r ba?a çatmaq üzr?dir. ?ndi Füzuli rayonunda, Horadizd? v? ba?qa bir k?ndd? evl?r tikilibdir, onlar, ?lb?tt? ki, köçkünl?r? veril?c?k. Ancaq bundan sonra daha Bak? ??h?rind?, G?nc? ??h?rind?, Sumqay?t, Ming?çevir ??h?rl?rind? v? h?r hans? bir ba?qa yerd? köçkünl?r üçün evl?r tikilm?m?lidir. Köçkünl?r, y?ni, keçmi? köçkünl?r üçün evl?r ancaq azad edilmi? torpaqlarda tikil?c?k v? biz bunu da xüsusi proqram ?sas?nda h?yata keçir?c?yik. Bunu h?r k?s bilm?lidir v? ist?rdim ki, bunu h?r k?s bilsin. Bu, çox ?dal?tli yana?mad?r.

Bu yax?nlarda mü?avir? keçir?rk?n m?n? m?lumat verildi ki, bütövlükd? keçmi? m?cburi köçkünl?rin 52 faizi ??h?rl?rd? m?skunla??b. Bu insanlar?n böyük ?ks?riyy?ti k?nd yerl?rind?n did?rgin sal?n?b, ancaq n?d?ns? m?skunla?ma ??h?rl?rd? apar?l?b. ?lb?tt? ki, bu insanlar? yen? d? rayon yerl?rin? qaytarmaq üçün xüsusi proqram olmal?d?r. M?n bu yax?nlarda Prezident Administrasiyas?na göst?ri? verdim ki, köçkünl?r aras?nda sor?ular keçirilm?lidir, onlar?n niyy?ti öyr?nilm?lidir. H?m evl?rl? t?min olunmu? köçkünl?r, h?m d? bu gün? q?d?r yataqxanalarda, yaxud da u?aq ba?çalar?nda a??r v?ziyy?td? ya?ayan köçkünl?r aras?nda sor?ular keçirilm?lidir ki, biz real v?ziyy?ti bil?k. Özümüz-özümüzü aldatmamal?y?q, real v?ziyy?ti bilm?liyik. Xahi? edir?m köçkünl?rd?n, onlara sual veril?nd? s?mimi cavab versinl?r - öz d?d?-baba torpaqlar?na getm?k fikirl?ri var, yoxsa yox. Biz? bildirsinl?r, biz d? bil?k v? buna gör? öz b?rpa i?l?rimizi h?yata keçirm?liyik. M?n tam ?min?m ki, keçmi? köçkünl?rin mütl?q ?ks?riyy?ti böyük h?v?sl? öz do?ma torpaqlar?na qay?dacaqlar. Buna nail olmaq üçün dövl?t ?lind?n g?l?ni ?sirg?m?y?c?k. Ancaq, eyni zamanda, bizd? r?smi m?lumat olmal?d?r. Ona gör? bu sor?unun keçirilm?si hesab edir?m ki, bir çox suallara cavab ver?c?k. ?ndi sor?uda hans? suallar olacaq, onu siz fikirl??in. ?lb?tt? ki, ail?nin t?rkibi, ondan sonra harada i?l?yirl?r, i?d?n raz?d?rm?, raz? deyilmi, o ail?l?rin maddi v?ziyy?ti, maa?lar?, g?lirl?ri, onlar?n sahibkarl?q f?aliyy?ti vard?r, yoxdur, onlar?n aras?nda i?sizl?r n? q?d?rdir, bütün bu suallar verilm?lidir. ?sas sual onlar?n öz torpaqlar?na qay?tmaq ist?kl?ri il? ba?l? olacaqd?r. Bu, öz yerind?. Ancaq bildirm?k ist?yir?m ki, m?cburi köçkünl?r üçün n?z?rd? tutulmu? evl?r ??hid ail?l?rin? veril?c?k. Bu q?rar? m?n q?bul etdim. Art?q göst?ri? verdim ki, Dövl?tqaçq?nkomun balans?nda olan m?nzill?r ?m?k v? ?halinin Sosial Müdafi?si Nazirliyinin balans?na verilsin. Kifay?t q?d?r böyük bir proqramd?r. Ona gör? h?m müharib?y? q?d?r növb?d? dayanan ??hid ail?l?ri yerl??dirilm?lidir bu evl?rd?. Eyni zamanda, ?kinci Qaraba? müharib?sind? ??hid olmu? q?hr?man h?rbçil?rimizin yax?nlar? bu evl?rd? yerl??dirilm?lidir. Bu, ?dal?tli q?rard?r. Hesab edir?m ki, köçkünl?r, ba???lay?n, keçmi? köçkünl?r bunu düzgün anlayacaqlar. M?n h?r ?eyi h?mi?? nec? var el? d? demi??m. M?n bilir?m ki, onlar bu evl?ri uzun ill?r idi gözl?yirdil?r, amma indi torpaqlar azad olunub. Ona gör?, keçmi? köçkünl?ri Bak?da, G?nc?d?, Sumqay?tda yerl??dirm?k heç bir m?ntiq? s??m?r. Onlar üçün n?z?rd? tutulmu? evl?ri ??hid ail?l?rin? verm?k çox düzgün q?rard?r.

?ndi m?ruz? edin, hans? i?l?r n?z?rd? tutulur? M?n art?q giri? sözümd? dedim ki, ??hid ail?l?ri üçün müavin?t 300 manatdan 500 manata art?r?ld?. Dig?r art?mlar da var. Bu haqda v? görül?c?k i?l?r haqq?nda m?ruz? edin.

XXX

?m?k v? ?halinin sosial müdafi?si naziri Sahil Babayev ç?x?? ed?r?k dedi:

- Möht?r?m c?nab Prezident, 2020-ci ild? bütün sosial öd?ni?l?r vaxt?nda v? tam ??kild? h?yata keçirilib. Sizin müvafiq S?r?ncam?n?zla 2020-ci ilin ?vv?lind? bütün pensiyalar ölk? üzr? 16,6 faiz indeksasiya olunaraq art?r?ld?. Ümumilikd? 2020-ci ild? pensiya öd?ni?l?ri 2019-cu ill? müqayis?d? 20 faiz artd?. Az?rbaycan Respublikas? Prezidentinin t?qaüdl?ri 25 faiz, sosial müavin?tl?r 15 faiz artd? v? ümumilikd? bu öd?ni?l?r 2 milyondan çox v?t?nda??m?z? ?hat? etdi. Apar?lan islahatlar n?tic?sind? Az?rbaycanda orta pensiyan?n m?bl??i 13 faiz artaraq 300 manata, ya?a gör? pensiyan?n orta m?bl??i d? 13 faiz artaraq 330 manata çatm??d?r. H?m minimum, h?m d? orta pensiyan?n al?c?l?q qabiliyy?ti indeksin? gör? Az?rbaycan MDB m?kan?nda öz liderliyini qorumu?dur.

Ünvanl? sosial yard?m mexanizminin d? ?hat? dair?si geni?l?ndirilmi?dir. 2020-ci ild? 77 min ail?nin 322 min üzvün? ünvanl? yard?m öd?nilmi?dir. Bu, 2019-cu ill? müqayis?d? 19 min n?f?r çoxdur v? 15 faizlik art?mla orta ayl?q öd?nil?n m?bl?? 240 manata çatm??d?r. Sizin tap??r?qlar?n?za uy?un olaraq, bütün sosial öd?ni?l?rin h?yata keçirilm?sind? avtomatla?d?rma, elektronla?d?rma t?dbirl?ri görülür, v?t?nda?-m?mur t?mas? minimuma endirilir v?

bunun n?tic?sind? 2020-ci ild? art?q h?m müavin?t v? t?qaüd, h?m d? pensiyalar üzr? 95 min t?yinat m?hz elektron portal üz?rind?n h?r hans? bir t?mas olmadan h?yata keçirilmi?dir. Eyni zamanda, ?sass?z pensiya i?l?rinin, ?sass?z v? saxta ?lillik i?l?rinin v? dig?r öd?ni?l?rin ara?d?r?lmas? n?tic?sind? il ?rzind? 125 milyon manat q?na?t ?ld? edilmi?dir. Dig?r t?r?fd?n, y???mlar?n artmas? n?tic?sind? il ?rzind? 160 milyon manatl?q q?na?t ?ld? olunmu?dur v? ümumi m?bl??in 250 milyon manat? dövl?t büdc?sin? öd?nmi?, 35 milyon manat? is? Pensiya Fondunun 2021-ci il üçün ehtiyat?na yön?ldilmi?dir.

C?nab Prezident, qeyd edim ki, ümumilikd? son iki il ?rzind? ?haliy? öd?ni?l?rin 1 milyard manat artmas?na baxmayaraq, dövl?t büdc?sind?n transfertin m?bl??i azalm?? v? ümumilikd? 570 milyon manat v?sait dövl?t büdc?sin? qaytar?lm??d?r. Siz qeyd etdiyiniz kimi, ?kinci Qaraba? müharib?sind? ??hid olan, müharib?d? i?tirak ed?n, yaralanan ?sg?rl?rimizin ail?l?rin? d?st?k verilm?si üçün d? mexanizml?r haz?rlanm??d?r v? Sizin S?r?ncam?n?zla dekabr?n 31-d? ??hid ail?l?rinin t?qaüdü 500 manata, 1-ci qrup müharib? ?lill?rinin t?qaüdü 400 manata, 2-ci qrup müharib? ?lill?rinin t?qaüdü 350 manata, 3-cü qrup ?lill?rin t?qaüdü is? 300 manata q?d?r art?r?lm??d?r. Milli q?hr?manlar?m?z?n t?qaüdl?ri 1800 manata çatd?r?lm??d?r v? Sizin S?r?ncam?n?zla yeni bir t?qaüd - V?t?n Müharib?si Q?hr?man?na Az?rbaycan Respublikas? Prezidentinin t?qaüdü t?sis olunmu?, onun da m?bl??i 2000 manat olaraq mü?yy?n edilmi?dir. T?qaüdl?rin art?r?lmas?, ümumilikd? 100 min?d?k insan? ?hat? edir. Burada müxt?lif kiçik m?bl??li müavin?tl?r v? pensiya ?lav?l?ri vahid t?qaüd m?bl??ind? birl??dirilmi? v? m?bl??l?r art?r?lmaqla bu r?q?ml?r t?sdiql?nmi?dir.

Bundan ?lav?, ?kinci Qaraba? müharib?si döyü?l?rind? i?tirak ed?n v? ya ??hid olan v?t?nda?lar?m?z?n ail?l?ri il? ba?l? son bir ayda görülmü? i?l?r 7 min ??xsi ?hat? etmi?dir. 2300 ??xs? sosial öd?ni?l?r t?yin olunmu?dur. 2000 ??hid ail?si v? müharib? i?tirakç?s?n?n ail?si özünüm???ulluq proqramlar?na c?lb edilmi?, 2700 n?f?r? is? sosial-psixoloji v? reabilitasiya xidm?tl?ri göst?rilmi?dir. ?lav? olaraq mülki ??hidl?rimizin sosial öd?ni?l?rinin ham?s? prioritet qaydada tam ??kild? t?min olunmu?, onlar?n ail?l?rin? sosial-psixoloji reabilitasiya xidm?tl?ri t?qdim edilmi?dir. Bu m?qs?dl? xüsusi i?çi qrupu yarad?l?b. ??çi qrupunda bütün aidiyy?ti dövl?t qurumlar?n?n üzvl?ri var v? ?laq?l?ndirilmi? i? n?tic?sind? ??hid ail?l?rinin, müharib?d? yaralanan ??xsl?rin, müharib? i?tirakç?lar?n?n sosial t?minat?, sosial öd?ni?l?ri, m???ulluq t?dbirl?ri sür?tl? apar?l?r.

Qeyd etdiyiniz kimi, 1500 ??hid ail?sin?, müharib? ?lilin? m?nzill?rin v? evl?rin verilm?sin? dair keç?n il üçün plan?m?z var idi. 1450 m?nzil v? f?rdi ev art?q bu ??xsl?r? t?qdim edilib v? növb?ti 10-15 gün ?rzind? - 15 yanvarad?k 1500 evin ham?s? t?qdim olunacaq.

Avtomobill?rin verilm?si proqram? da davam etdirilmi? v? il ?rzind? 400 müharib? ?lilin? v? ?lilliyi olan ??xsl?r? avtomobill?r t?qdim olunmu?dur.

M?ruz? edim ki, m???ulluq proqramlar?m?z da davaml? ??kild? icra olunub v? m???ulluq m?rk?zl?ri t?r?find?n 100 min n?f?r v?t?nda??m?z i?l? t?min edilib, 12 min ail? is? özünüm???ullu?a c?lb olunub. Özünüm???ulluq proqram? ??d?n S??orta Fondu il? yana??, BMT ?nki?af Proqram?, yerli banklar?m?z, Heyd?r ?liyev Fondunun d?st?yi il? icra edilib.

2021-ci il üçün h?d?fimiz, ?lb?tt? ki, Sizin tap??r?qlar?n?za uy?un olaraq bu proqrama c?lb olunan ail?l?rin say?n?n art?r?lmas?d?r v? 16 min ail?nin ?hat? edilm?si planla?d?r?l?r. Haqq?öd?nil?n ictimai i?l?r proqram? icra olunur v? yarad?lm?? 38 min daimi i? yerind?n 98 faizi i?çil?rl? t?chiz edilib. Pandemiyan?n f?sadlar?n?n aradan qald?r?lmas? il? ba?l? t?dbirl?r plan?na ?sas?n yarad?lm?? 50 min ikiayl?q müv?qq?ti i? yerl?ri d? 75 faiz komplektl??dirilmi?dir.

Dövl?t ?irk?tl?rind? yarad?lan 26 min ictimai i? yerinin d? DOST ?? M?rk?zin? ötürülm?sin? dair tap??r???n?z art?q icra olunur. Bu ild?n ictimai i? yerl?ri d? DOST ?? M?rk?zi vasit?sil? t?min edil?c?kdir. Bütün bu proqramlar?n ??ffafl???n?n, ictimai aç?ql???n?n t?min edilm?si üçün müvafiq elektron portal da yarad?l?b. H?m özünüm???ulluq proqram?, h?m d? ictimai i? yerl?ri üzr? aktiv ??xs v? ya i?? c?lb edil?n v?t?nda?lar haqq?nda bütün m?lumatlar ictimaiyy?t? onlayn qaydada aç?qlan?r v? h?r k?sin ist?nil?n m?lumat? almaq imkanlar? var.

C?nab Prezident, Sizin tap??r???n?zla pandemiya dövründ? h?ssas t?b?q?d?n olan insanlar?m?za d?st?k t?dbirl?ri d? icra olundu. 600 min i?siz, qeyri-formal i?l?y?n ??xs? bird?f?lik öd?m? proqram? 190 manat m?bl??ind? icra edildi. Bu m?qs?dl?r üçün 450 milyon manat v?sait s?rf olundu. Sosial t?r?fda?lar?m?z?n d?st?yi il? 110 min azt?minatl? ail?y? 3 d?f? ?rzaq yard?mlar? verildi. 65 ya?dan yuxar? v? t?nha ya?ayan ??xsl?r daimi sosial xidm?t? götürüldü v? müxt?lif sosial xidm?t mü?ssis?l?rind? h?ssas kateqoriyadan olan insanlar?m?za d?st?k t?dbirl?ri t?qdim edildi. Bu proqramlar cari ild? d? davaml? olaraq icra edil?c?kdir. H?m sosial xidm?t mü?ssis?l?rimizin, h?m

reabilitasiya m?rk?zl?rimizin ??b?k?sinin geni?l?ndirilm?si il? daha çox ?haliy? xidm?t göst?ril?c?k. M???ulluq proqramlar?m?z is? Sizin tap??r???n?za uy?un olaraq, ilk növb?d?, prioritet ?sasda h?m i??aldan azad olunmu? ?razil?rimizd?, h?m d? onlara yax?n regionlar?m?zda üstün ??kild? t?min edil?c?kdir.

XXX

Prezident ?lham ?liyev: M?n giri? sözümd? me??l?rin q?r?lmas? il? ba?l? m?lumat verdim v? eyni zamanda, söyl?dim ki, d?ymi? ziyan hesablanmal?d?r. ?st?yir?m bütün Az?rbaycan xalq? bilsin ki, indi azad edilmi? ?razil?rd? 1988-ci ild? me?? fondu 228 min hektar t??kil edirdi, 2020-ci ild? is? c?mi 174 min hektar. Y?ni, 54 min hektar me?? fondu m?hv edilib, q?r?l?b v? bu, erm?ni cinay?tinin növb?ti nümun?sidir. Ona gör? bu m?s?l? çox ciddi t?fti? edilm?lidir. Qeyd etdiyim kimi, h?m d?ymi? ziyan hesablanmal?d?r, eyni zamanda, bu me?? fondunun b?rpas? il? ?laq?dar aidiyy?ti qurumlar, ilk növb?d?, Ekologiya v? T?bii S?rv?tl?r Nazirliyi, h?mçinin K?nd T?s?rrüfat? Nazirliyi, ?qtisadiyyat Nazirliyi xüsusi proqram t?rtib etm?lidirl?r ki, biz erm?nil?r t?r?find?n da??d?lm?? me??l?ri b?rpa ed?k.

Azad edilmi? torpaqlarda, eyni zamanda, dövl?t t?bi?t qoruqlar? v? yasaql?qlar olub. M?n bu m?lumat? da Az?rbaycan xalq?na çatd?rmaq ist?yir?m. Laç?n rayonunda Qaragöl Dövl?t T?bi?t Qoru?u 1987-ci ild? yarad?l?b, 240 hektar sah?si var idi, tamamil? m?hv edilib, talan olunub v? bütün a?aclar q?r?l?b. Z?ngilan rayonunda B?sitçay Dövl?t T?bi?t Qoru?u 1974-cü ild? ulu önd?r Heyd?r ?liyevin t???bbüsü il? yarad?l?b. Bu, Avropada unikal me?? say?l?r v? burada nadir çinar a?aclar? var idi. Bu qoruq 107 hektar? ?hat? edib, indi is? c?mi 42 hektar? qal?b. Bu, erm?ni v?h?iliyinin növb?ti t?zahürüdür. Bu, onu göst?rir ki, onlar ba?a dü?ürdül?r v? bilirdil?r ki, bu torpaqlarda müv?qq?ti oturublar. Onlar bizim evl?rimizi da??d?blar, tarixi abid?l?rimizi da??d?blar, m?scidl?rimizi da??d?blar, me??l?rimizi d? da??d?blar. Nadir çinar me??sind?n c?mi 42 hektar qal?b. Oraya da mütl?q bir qrup ezam olunmal?d?r, yerind? t?fti? apar?lmal?d?r v? bu qoruq b?rpa edilm?lidir.

Qubadl? Dövl?t T?bi?t Yasaql??? 1969-cu ild? yarad?l?b, 1988-ci ild? sah?si 8500 hektar olub, 2020-ci ild? 6923 hektar. Y?ni, 1577 hektar da??d?l?b, talan edilib.

Da?alt? Dövl?t T?bi?t Yasaql??? 1981-ci ild? Heyd?r ?liyev t?r?find?n yarad?lm??d?r. 1988-ci ild? 400 hektar sah?si var idi, haz?rda 350 hektard?r. Burada da 50 hektar da??d?l?b.

Laç?n Dövl?t T?bi?t Yasaql??? 1961-ci ild? yarad?l?b, 1988-ci ild? 7500 hektar sah?si var idi. Haz?rda 4457 hektar qal?b, 3043 hektar erm?nil?r t?r?find?n m?hv edilib.

Z?ngilan rayonunda Arazboyu Dövl?t T?bi?t Yasaql??? 1993-cü ild? yarad?l?b, sah?si 1700 hektar idi. Haz?rda c?mi 135 hektar qal?b. Y?ni, 1565 hektar m?hv edilib. Bu m?lumat “Az?rkosmos” t?r?find?n “Az?rsky” peykind?n götürülüb v? m?n? t?qdim edilib. Ona gör? bir daha deyir?m ki, oraya xüsusi qruplar ezam edilm?lidir, yerind? baxmal?d?r v? bu da s?n?dl??dirilm?lidir, bunun d?ymi? ziyan? da hesablanmal?d?r v? Erm?nistan?n növb?ti ekoloji terroru kimi qeydiyyata al?nmal?d?r.

Azad edilmi? torpaqlarda böyük ?kin sah?l?ri vard?r. M?n K?nd T?s?rrüfat? Nazirliyin? v? Prezident Administrasiyas?na göst?ri? verdim ki, vaxt itirm?d?n keç?n il v? bu il mü?yy?n d?r?c?d? pay?zl?q ?kini apar?ls?n. Düzdür, bunun üçün biz, ilk növb?d?, o ?razil?ri minalardan t?mizl?m?liyik v? art?q mü?yy?n d?r?c?d? i?l?r görülüb. ?st?rdim ki, h?m bu m?s?l? il? ba?l?, h?m d? ümumiyy?tl?, keç?n il görülmü? v? bu il görül?c?k i?l?r bar?d? m?lumat verilsin, o cüml?d?n azad edilmi? torpaqlarda. Çünki bizim ?sas haz?rl?q i?l?rimiz yaz mövsümün? q?d?r apar?lmal?d?r. K?nd t?s?rrüfat? naziri, m?lumat verin.

XXX

K?nd t?s?rrüfat? naziri ?nam K?rimov ç?x?? ed?r?k dedi:

- Möht?r?m c?nab Prezident, ölk?d? ?rzaq t?hlük?sizliyinin t?min olunmas? m?qs?dil? mü?yy?n etdiyiniz v?zif?l?r? uy?un olaraq bu il d? t?dbirl?r davam etdirilib. Sizin r?hb?rliyinizl? müz?ff?r Az?rbaycan Ordusunun i??aldan azad etdiyi torpaqlar aqrar sektorun inki?af? üçün qar??m?zda yeni v?zif?l?r qoyub, h?mçinin yeni imkanlar yarad?b.

K?nd t?s?rrüfat? üzr? müsb?t inki?af dinamikas? 2020-ci ild? d? davam edib v? bu sah? üzr? 2 faiz art?m, bitkiçilikd? 1 faiz v? heyvandarl?q üzr? 2,9 faiz art?m olub. Pandemiya dövründ? aqrar sektorun f?aliyy?ti mövcud ça??r??lara uy?un qurulub v? k?nd t?s?rrüfat? m?hsullar?n?n fasil?siz istehsal? t?min edilib. 2020-ci ild? 1 milyon hektardan art?q sah?d? tax?l ?kini h?yata keçirilib v? i??aldan azad edil?n ?razil?r hesab?na növb?ti ill?rd? bu sah?nin ?kin balans?n?n t?qrib?n 10 faiz art?r?lmas? n?z?rd? tutulub. Ancaq öt?n il havan?n quraql?q keçm?si tax?lç?l??a t?sirsiz ötm?yib, 100 min hektardan çox sah?d? ç?x?? al?nmay?b. Buna baxmayaraq, tax?l üzr? m?hsuldarl?q ölk? üzr? 31,2 sentner t??kil edib. Qeyd etm?k ist?rdim ki, suvarma problemi ya?anmayan ?ks?r regionlarda m?hsuldarl?q xeyli yüks?k olub v? bir çox rayonlarda m?hsuldarl?q 40 sentneri ötüb. Bir s?ra öz?l v? pilot t?s?rrüfatlarda tax?l üzr? m?hsuldarl?q h?tta 60 sentner? q?d?r çat?b. Dig?r bitkiçilik m?hsullar? istehsal?nda da art?m dinamikas? davam edib. ?lkin r?q?ml?r? gör?, öt?n ilin müvafiq dövrü il? müqayis?d? 2,5 faiz çox t?r?v?z, 4,2 faiz çox meyv? v? gil?meyv?, 15 faiz çox tütün, 2,1 faiz çox kartof istehsal edilib. H?mçinin pamb?q sah?sind? yüks?k n?tic? ?ld? olunub. 100 min hektar pamb?q sah?sind?n bu il 335 min tondan çox m?hsul istehsal edilib v? pamb?q üzr? orta m?hsuldarl?q ?vv?lki ill? müqayis?d? 4 sentner art?b, orta m?hsuldarl?q 33,5 sentner t??kil edib. H?mçinin tütün üzr? m?hsuldarl?q 2019-cu ill? müqayis?d? 19,3 sentnerd?n 22,1 sentner?, ??k?r çu?unduru üzr? m?hsuldarl?q 328 sentnerd?n 481 sentner?, ç?ltik üzr? m?hsuldarl?q 29,9 sentnerd?n 32,8 sentner? yüks?lib.

Yüks?k ?lav? d?y?r yaradan sah?l?rd?n biri kimi, intensiv ba?ç?l???n inki?af? da müsb?t n?tic?l?r verib. 2020-ci ild? intensiv v? superintensiv ba?lar ümumi ba?lar?n 14 faizini t??kil edib. C?nab Prezident, bu il Sizin tap??r???n?za uy?un olaraq, intensiv üsulla f?nd?q, zeytun, nar v? sitrus ba?lar?n?n sal?nmas?na gör? bird?f?lik ?lav? maliyy? d?st?yi göst?ril?c?k.

Heyvandarl?q sah?sind? d? müsb?t dinamika saxlan?l?b v? ?t istehsal?nda ilkin n?tic?l?r? gör? 3,1 faiz art?m, süd istehsal?nda is? 1,7 faiz art?m ?ld? olunub.

2020-ci ilin yanvar ay?ndan fermerl?r? subsidiyalar?n öd?nilm?si yeni qaydalara ?sas?n h?yata keçirilib v? alternativsiz olaraq elektron k?nd t?s?rrüfat? sistemi üz?rind?n apar?l?b. Bu gün?d?k elektron k?nd t?s?rrüfat? sistemind? 546 mind?n çox fermer qeydiyyatdan keçib. Fermerl?rin k?nd t?s?rrüfat? texnikas?na olan t?l?bat?n? öd?m?k m?qs?dil? nazirliyin Aqrar Kredit v? ?nki?af Agentliyi t?r?find?n 100-d?n art?q öz?l ?irk?t vasit?sil? 3 min fermer? 7260 k?nd t?s?rrüfat? texnikas?n?n, h?mçinin 8758 ba? damazl?q heyvan?n sat??? maliyy?l??dirilib. Keç?n il 3400-d?n çox fermer? mikrokreditl?r verilib.

Fermerl?rin t?bii f?lak?td?n v? dig?r riskl?rd?n qorunmas? üçün aqrar s??orta sistemi formala?d?r?l?b. Öt?n ilin noyabr?ndan heyvandarl?q v? bitkiçilik sah?si üzr? s??orta m?hsulu fermerl?r? t?qdim edilib. Su m?s?l?l?ri komissiyas?n?n koordinasiyas? il? fermerl?rin suvarma suyuna olan t?l?bat?n? öd?m?k m?qs?dil? t?dbirl?r davam etdirilib. “Meliorasiya v? Su T?s?rrüfat?” ASC il? birlikd? mövcud suyun ?dal?tli v? vaxt?nda bölü?dürülm?si üçün 57 rayon üzr? 674 mind?n çox su qrafiki t?rtib edilib v? nazirlik t?r?find?n d?rc olunub. Haz?rda pay?zl?q ?kinl?rin su t?l?bat?n?n formala?d?r?lmas? üzr? i?l?r davam etdirilir.

???aldan azad edilmi? torpaqlarda k?nd t?s?rrüfat?n?n inki?af etdirilm?si il? ba?l? verdiyiniz tap??r?qlara uy?un olaraq, i?l?r? art?q ba?lan?l?b. Nazirlik “Az?rkosmos” ASC il? birlikd? azad olunmu? ?razil?rd? faktiki ?kinalt? torpaqlar?n da çoxillik ?km?l?rin peyk t?svirl?ri ?sas?nda x?rit?l??m?sini apar?b. Haz?rda h?min torpaqlarda ?kinl?rin apar?lmas?, o cüml?d?n çoxillik ?km?l?r? aqrotexniki qulluq t?dbirl?rinin göst?rilm?si m?qs?dil? ilkin i?l?r? ba?lan?l?b.

Möht?r?m c?nab Prezident, bu il Sizin aqrar sah?d? h?yata keçirdiyiniz islahatlardan b?hr?l?n?r?k nazirlik ?sas diqq?tini v? f?aliyy?tini yerl?rd? fermerl?r? m?sl?h?t v? informasiya xidm?tinin gücl?ndirilm?sin?, xidm?tl?rin daha ?lçatan edilm?sin?, innovativ üsullar?n t?tbiqin? v? ?lb?tt?, ?n ümd? v?zif?l?rd?n biri kimi i??aldan azad olunan ?razil?rd? ?kinl?rin b?rpas?na yön?ld?c?k. Sizi ?min edirik ki, bu sah?d? qar??ya qoydu?unuz v?zif?l?ri layiqinc? yerin? yetirm?k üçün bütün s?yl?rimizi göst?r?c?yik.

Çox sa? olun.

XXX

Prezident ?lham ?liyev: Azad edilmi? torpaqlarda k?nd t?s?rrüfat?n?n inki?af? sistemli xarakter almal?d?r v? hökum?t, K?nd T?s?rrüfat? Nazirliyi, ?qtisadiyyat Nazirliyi b?ri ba?dan prioritetl?r seçm?lidir. ?lk növb?d?, ?rzaq t?hlük?sizliyinin t?min edilm?si üçün hans? m?hsullar ?kilm?lidir. Azad edilmi? torpaqlar?n h?m bitkiçilik, h?m d? heyvandarl?q sah?sind? çox böyük potensial? var. K?lb?c?r, Laç?n rayonlar?nda çox böyük örü? sah?l?ri, otlaq sah?l?ri vard?r. Azad edilmi? torpaqlarda sovet dövründ? tax?lç?l?q, pamb?qç?l?q, üzümçülük, tütünçülük, baramaç?l?q, ba?ç?l?q, heyvandarl?q çox geni? vüs?t alm??d?. N?z?r? almal?y?q ki, indi bizim yeni texnologiyalar?m?z var. M?s?l?n, keç?n il biz pamb?qç?l?qda rekord göst?riciy? nail olduq. Xüsusil? n?z?r? alsaq ki, 4-5 il bundan ?vv?l dövl?t pamb?qç?l?qla ciddi m???ul olma?a ba?layanda hektardan m?hsuldarl?q t?qrib?n 14-15 sentner idi. Biz yava?-yava? m?hsuldarl??? 33,5 sentner? çatd?rd?q. Dey? bil?r?m ki, sovet dövründ? xüsusil? pamb?qç?l???n sür?tl? inki?af etdiyi 1970-ci v? 1980-ci ill?rin ?vv?ll?rind? 2, yaxud 3 il c?mi 30 sentnerd?n çox m?hsul götürülmü?dür. Amma bu da son h?dd deyil. Çünki m?n pamb?qç?l?qla m???ul olan rayonlar?n siyah?s?na baxd?m. Orada bir neç? rayonda m?hsuldarl?q çox a?a??d?r v? ?kin sah?l?ri d? çox kiçikdir. Ona gör? siz yenid?n bax?n, misal üçün, indi Samux rayonunda, C?lilabad rayonunda, b?zi ba?qa rayonlarda ?kin sah?l?ri heç 1000 hektar da deyil, b?lk? orada, ümumiyy?tl?, pamb?qç?l?q inki?af etm?m?lidir, m?hsuldarl?q da çox a?a?? s?viyy?d?dir. Biz o torpaqlar? ba?qa k?nd t?s?rrüfat? sah?sin? çevir? bil?rik.

Azad edilmi? torpaqlara g?ldikd?, biz burada bu i?l?ri planl? ??kild? görm?liyik. Birincisi, ?rzaq t?hlük?sizliyi üçün. ?kincisi, ixrac potensial?m?z?n art?r?lmas? üçün. Biz burada da ixrac potensial?m?z? ?ax?l?ndirm?liyik. Çünki bu yax?nlarda Rusiya t?r?find?n pomidor ixrac?na qoyulan qada?a, ?lb?tt?, bizim üçün çox gözl?nilm?z olmu?dur. Xat?rlay?ram, bir neç? il bundan ?vv?l Rusiya t?r?fi biz? müraci?t etmi?di ki, - o vaxt sanksiyalar t?tbiq olunmu?du, - Az?rbaycan Rusiyaya k?nd t?s?rrüfat? m?hsullar?n?n ixrac?n? art?rs?n. M?hz ondan sonra çox ciddi art?m oldu. ?g?r biz 4-5 il bundan ?vv?l v? keç?n il Rusiyaya pomidor ixrac?na baxsaq, böyük f?rq gör?rik. ?g?r o qada?a qoyulmasayd?, - düzdür, o qada?an?n bir hiss?si art?q götürülüb, - keç?n il bizim ixrac?m?z 200 min tona çatacaqd?. Ancaq siz d?, hökum?t d? bu r?q?ml?ri bilirsiniz, 4-5 il bundan ?vv?l daha a?a?? idi. Y?ni, dem?k ist?yir?m ki, biz k?nd t?s?rrüfat? ixrac?na yenid?n baxmal?y?q. H?m yeni bazarlar axtarmal?y?q ki, bel? xo?ag?lm?z hallarla üzl??m?y?k, h?m d? k?nd t?s?rrüfat? m?hsullar?n?n çe?idini art?rmal?y?q. ?n?n?vi bazarlar qalmaq ??rti il? biz yeni bazarlara ç?xmal?y?q. Hesab edir?m ki, azad olunmu? torpaqlarda k?nd t?s?rrüfat? xüsusil? ba?ç?l?q sah?sind? çox ciddi inki?af ed? bil?r. Çünki meyv? m?hsullar? ist?nil?n bazarda q?bul olunur. Burada ?n?n?vi bazarlar?m?z?n iqlimini n?z?r? alsaq, ?lb?tt? ki, bizim meyv?mizl? heç bir ba?qa meyv? r?qab?t apara bilm?z.

T?r?v?z? g?ldikd?, indi istixanalar var. Düzdür, indi burada iqlim ??raiti d? var, bizim t?r?v?z t?bii ki, daha keyfiyy?tli v? daha ucuzdur. Ancaq, eyni zamanda, ?n?n?vi bazarlarda bizim t?r?v?zimizl? yerli m?hsul r?qab?t apara bil?r. Amma ba?ç?l?qda, meyv? istehsal?nda biziml? heç kim r?qab?t apara bilm?z.

Üzümçülüyün böyük potensial? var. Sovet dövründ? böyük üzüm ba?lar? var idi. M?n? “Az?rkosmos”dan m?lumat verilib ki, c?mi 1200 hektar üzüm ba??ndan qanunsuz yollarla m?hsul götürülürdü. Amma böyük tax?l sah?l?ri var. T?qrib?n 100 min hektar v? ya 90 min hektar tax?lç?l?q üçün n?z?rd? tutulurdu. Bu, bizim üçün böyük imkanlar yarad?r. Siz d? bax?n, biz? tax?lç?l?q üçün bu q?d?r hektar laz?md?r, yoxsa yox, b?lk? ba?qa sah?l?r? yön?ld?k. Amma onu da bildirm?liy?m ki, bu, Erm?nistan üçün böyük itkidir. Çünki Erm?nistanda, ümumiyy?tl?, tax?l alt?nda t?qrib?n 200 min hektar var idi, y?ni, azad edilmi? torpaqlarla bir yerd?. Erm?nistanda t?qrib?n 100 min v? o vaxt i??al edilmi? torpaqlarda da t?qrib?n 90 min. ?ndi onlar bundan m?hrum olublar. ?lb?tt? ki, onlar?n böyük probleml?ri, bizim is? böyük üstünlüyümüz yaranacaq. Ona gör? bu amill?ri n?z?r? al?n. ?lb?tt? ki, azad edilmi? torpaqlara qay?dacaq insanlar üçün d? biz indi tövsiy?l?r haz?rlamal?y?q, m?sl?h?tl?r verm?liyik. ?lb?tt? ki, orada subsidiyala?ma ümumi sistem? inteqrasiya olunacaqd?r. Ancaq dövl?t, - h?l? ki, indi v?t?nda?lar oraya qay?tmay?b, - öz t?r?find?n bütün bu i?l?ri görür v? görm?lidir. Biz, o cüml?d?n pay?zl?q v? yaz ?kin mövsüml?rin? haz?rla?mal?y?q. Bizim kifay?t q?d?r imkan?m?z var ki, azad edilmi? torpaqlardan bu ilin mövsümünd? bol m?hsul götür?k.

Azad edilmi? torpaqlarda, eyni zamanda, böyük enerji potensial? var. B?ri ba?dan dem?k ist?yir?m ki, m?n azad edilmi? ?razil?ri ya??l enerji zonas? kimi görm?k ist?rdim. Kifay?t q?d?r imkanlar var. Birincisi, Xudaf?rin v? Q?z qalas? hidroqov?aqlar?nda qurulacaq su elektrik stansiyalar? böyük enerji potensial?na malikdir. Bu stansiyalar i??

ba?layandan sonra biz? dü??n enerji gücl?ri t?qrib?n 100 meqavatdan çox olacaqd?r. Eyni zamanda, K?lb?c?r v? Laç?n rayonlar?nda su elektrik stansiyalar?n?n yarad?lmas? m?s?l?si günd?likd?dir. M?nfur dü?m?n bu torpaqlardan ç?xanda bütün su elektrik stansiyalar?m?z? da m?hv edib. Erm?nil?r 13 su elektrik stansiyas?n? da??d?blar, m?hv edibl?r. Görün, evl?ri yand?r?blar, me??l?ri q?r?blar, su elektrik stansiyalar?n? da??d?blar, özl?rini v?h?i kimi apar?blar. Eybi yoxdur, biz o stansiyalar? yenid?n quraca??q. Ona gör? ?razil?rin b?rpas? proqram?nda bu m?s?l? üçün v?sait ayr?lmal?d?r. Müt?x?ssisl?r yerind? baxmal?d?rlar, t?klifl?r verm?lidirl?r. ?lb?tt? ki, bu stansiyalar?n n? vaxt i?? dü??c?yi ard?c?ll??? mü?yy?n edilm?lidir. Çünki h?l? ki, orada ?hali yoxdur. Bu stansiyalar?n i?? dü?m?si oraya ?halinin qaytar?lmas? v? iqtisadi-s?naye f?aliyy?tinin b?rpas? il? uzla?mal?d?r. Amma bu i?l?r mütl?q indid?n görülm?lidir. Bütün bu bölg? dünya üçün ya??l enerji zonas? kimi bir nümun? olacaq. Biz dünyaya göst?r?c?yik ki, n?inki bu ?razil?ri b?rpa etdik, - m?n buna ?übh? etmir?m, - h?m d? dünyan?n ?n göz?l m?kanlar?ndan birin? çevirdik. Eyni zamanda, ?n müasir texnologiyalar t?tbiq edilm?lidir, iqtisadi c?h?td?n ?n s?rf?li texnologiyalar, elektrik enerjisin? q?na?t ed?n texnologiyalar v? ya??l enerji – su, kül?k, gün??. N?z?r? alsaq ki, b?rpaolunan enerji növl?rin? çox böyük maraq var v? keç?n il müzakir? olunan layih?l?r art?q realla??r. 240 meqavat gücünd? kül?k elektrik stansiyas?n?n tikintisin? start verilir, xarici investor bu stansiyan? öz pulu il? tik?c?k. Dig?r layih? - 200 meqavat gücünd? gün?? elektrik stansiyas? n?z?rd? tutulur. Bunlar? n?z?r? alaraq biz xarici investorlar? azad olunmu? torpaqlara c?lb etm?liyik. Çünki bu gün bu sah?y? investisiya qoymaq ist?y?n böyük transmilli ?irk?tl?rin say? kifay?t q?d?r çoxdur. B?lk? 10-a yax?n ?irk?t maraq göst?rir v? onlar üçün ?sas istiqam?t azad edilmi? torpaqlar olmal?d?r. Biz öz enerji potensial?m?z? gücl?ndiririk. ?ndi gücü 300 meqavatdan çox olan Qobu elektrik stansiyas? da in?a edilir v? bu, bizim enerji potensial?m?z? gücl?ndir?c?k. Azad edilmi? torpaqlarda ?n müasir standartlara cavab ver?n enerji sistemi yarad?lmal?d?r. Göst?ri? verilib, art?q ?u?a ??h?rin? iki x?tt ç?kilir, biri "Az?renerji", dig?ri "Az?ri??q" t?r?find?n. ?lb?tt?, biz bunu operativ qaydada icra etm?liyik. Çünki haz?rda ?u?ada ancaq generatorlar i?l?yir. Amma azad edilmi? bütün torpaqlarda bizim enerji sistemimiz? inteqrasiya edilmi?, bir-biri il? ba?l? olan enerji sistemi yarad?lmal?d?r. Bu sah?d? h?m görülmü? i?l?r, h?m d? planlar haqq?nda m?lumat verm?k üçün söz energetika nazirin? verilir.

X X X

Energetika naziri P?rviz ?ahbazov ç?x?? ed?r?k dedi:

-T???kkür edir?m, möht?r?m c?nab Prezident.

44 günlük V?t?n müharib?sind? Sizin r?hb?rliyinizl? qazan?lan tarixi Q?l?b?d?n sonra dig?r sah?l?rd? oldu?u kimi, energetika sah?sinin qar??s?nda da mühüm v?zif?l?r mü?yy?nl??dirmisiniz. Bu v?zif?l?rin ?n ba?l?cas? azad edilmi? torpaqlar?m?zda enerji infrastrukturunun qurulmas? v? regionun enerji potensial?ndan mümkün q?d?r s?m?r?li istifad?dir. H?min v?zif?l?rin icras? üçün, ilk növb?d?, enerji infrastrukturuna d?ymi? ziyan qiym?tl?ndirilir. Art?q "Az?ri??q" Aç?q S?hmdar C?miyy?ti t?r?find?n ?traf rayonlarda z?d?l?nmi? energetika obyektl?ri b?rpa edilib, Füzuli rayonunda, C?bray?l ??h?rind? v? Hadrut q?s?b?sind? h?yati vacib obyektl?r, C?bray?l rayonunda s?rh?d zastavalar? elektrik enerjisi il? t?min olunub. Bununla yana??, paylay?c? elektrik ??b?k?l?rinin yarad?lmas? il? ba?l? t?dbirl?r davam etdirilir. "Az?renerji" ASC-nin t?dbirl?r plan?na ?sas?n may ay?nad?k Füzuli rayonundak? "?ükürb?yli" yar?mstansiyas? yenid?n qurulacaq. Bu m?qs?dl? yüks?k g?rginlikli ?lav? x?tt ç?kilir, h?mçinin yar?mstansiyan?n gücü qald?r?l?r.

C?nab Prezident, ?u?a ??h?rin?, Siz qeyd etdiyiniz kimi, 75 kilometr m?saf?d? 110 kilovoltluq 2 dövr?li elektrik verili?i x?ttinin tikintisi h?yata keçirilir. Növb?ti m?rh?l?d? is? Füzuli, C?bray?l, Z?ngilan, Qubadl?, Laç?n, ?u?a, A?dam v? K?lb?c?r rayonlar?nda, ümumilikd? 308 kilometr elektrik verili?i x?ttinin ç?kilm?si v? yeni yar?mstansiyalar?n tikilm?si il? 110 kilovoltluq ??b?k? yarad?lacaq. Bu ?razil?rin t?bii qazla t?minat? il? ba?l? haz?rlanm?? proqramda SOCAR t?r?find?n müxt?lif diametrl?rd? 416 kilometr magistral qaz x?ttinin ç?kilm?si d? t?klif olunur.

Möht?r?m c?nab Prezident, Sizin tap??r???n?za ?sas?n ?n qabaqc?l beyn?lxalq t?crüb? n?z?r? al?nmaqla, Qaraba? regionunda b?rpaolunan enerji m?nb?l?rind?n istifad?, enerji s?m?r?liliyi, ekoloji t?miz texnologiyalar, o cüml?d?n n?qliyyat vasit?l?rinin t?tbiqi v? dig?r m?s?l?l?ri ?hat? ed?c?k ya??l zona, yaxud ya??l m?kan konsepsiyas?n?n haz?rlanmas?na ba?lan?l?b. Bu istiqam?td? Beyn?lxalq B?rpaolunan Enerji Agentliyi il? müzakir?l?r apar?lmaqdad?r. ?lkin qiym?tl?ndirm?l?r? gör?, bu ?razil?rd? 4000 meqavatdan çox Gün??, 500 meqavatad?k kül?k

enerjisi potensial? vard?r. Kiçik su elektrik stansiyalar?n?n inventarla?d?r?lmas? i?in? ba?lan?l?b. ?lkin m?lumatlara gör?, bu stansiyalar?n say? 30-a yax?nd?r, lakin ?ks?riyy?ti yarars?z hala sal?n?b. Üç stansiyada art?q b?rpa i?l?rin? ba?lan?l?b. Ya??l enerji layih?l?rin? xarici investorlar?n c?lb edilm?si üz?rind? i? apar?l?r. C?nab Prezident, Siz qeyd etdiyiniz kimi, C?bray?l rayonu ?razisind?ki "Xudaf?rin" v? "Q?z qalas?" su elektrik stansiyalar?n?n tikintisinin ba?a çatd?r?lmas? bu ?razil?rin enerji t?minat?na öz töhf?sini ver?c?k.

Energetika sah?sinin öt?n ild?ki f?aliyy?ti il? ba?l? da q?sa m?lumat verm?k ist?rdim. C?nab Prezident, giri? nitqinizd? d? qeyd etdiyiniz kimi, OPEC+ m?hdudiyy?tl?ri ç?rçiv?sind? neft hasilat?m?z keç?n il 8,2 faiz azal?b. Amma, eyni zamanda, qaz hasilat? art?b v? xüsusil? d? qaz ixrac? 16,9 faiz artaraq 13,8 milyard kubmetr t??kil edib. Bu art?m?n ?sas s?b?bi C?nub Qaz D?hlizi olub. Siz qeyd etdiyiniz kimi, 2020-ci il dekabr?n 31-d?n ilk d?f? TAP vasit?sil? kommersiya qaz?n?n Avropaya n?qlin? ba?lan?l?b. Bu, bir daha göst?rdi ki, möht?r?m c?nab Prezident, Sizin ir?li sürdüyünüz bütün t???bbüsl?r ?zml? reall??a çevrilir. Haz?rda, y?ni, bu gün üçün ?taliyaya günd?lik 10,5 milyon kubmetr, Yunan?stana 2 milyon kubmetr, Bolqar?stana is? 1 milyon kubmetr qaz ixrac edilm?kd?dir.

Hesabat dövründ? elektrik enerjisinin ixrac? 1,15 milyard kilovat-saat olub. Elektrik enerjisi generasiya gücl?rinin yarad?lmas? v? b?rpas? sah?sind? d? i? davam edib. Bel? ki, müvafiq proqramlar ç?rçiv?sind?, ümumilikd? 1300 meqavat güc b?rpa olunub, 385 meqavatl?q "Qobu" elektrik stansiyas?n?n v? yar?mstansiyas?n?n tikintisi davam etdirilir. Yeni SCADA sistemi d? qurulmaqdad?r. Xarici investisiyalar?n c?lbi il? istehsal gücü 550 meqavata q?d?r olan yeni istilik elektrik stansiyas?n?n tikintisi üzr? müvafiq i?l?r görülür.

Qanunvericilik bazas?n?n t?kmill??dirilm?si ç?rçiv?sind? dörd yeni qanun layih?si haz?rlan?b. Energetika sektorunun uzunmüdd?tli inki?af strategiyas?n?n layih?si üz?rind? i? apar?l?r. C?nab Prezident, elektrik enerjisinin qoyulu? gücünd? b?rpaolunan enerjinin pay?n?n 30 faiz? çatd?r?lmas? il? ba?l? Sizin ir?li sürdüyünüz v?zif?nin icras? m?qs?dil? qeyd etdiyiniz kimi, S?udiyy? ?r?bistan?n?n "ACWA Power" ?irk?ti il? 240 meqavat kül?k elektrik stansiyas?n?n tikintisi üzr? müqavil?l?r art?q imzalan?b. Xarici s?rmay?y? ?saslanan bu layih? ild? 200 milyon kubmetr qaza q?na?t olunmas?n? t?min ed?c?k. Növb?ti layih?, "Gün??" layih?si Birl??mi? ?r?b ?mirlikl?rinin "Masdar" ?irk?ti il? birlikd? bu il mart ay?n?n 1-d?k yekunla?d?r?lmal?d?r v? bu istiqam?td? d? i?l?r apar?l?r.

Diqq?tiniz? gör? t???kkür edir?m.

XXX

Dövl?timizin ba?ç?s? mü?avir?y? yekun vurdu.

Prezident ?lham ?liyevin yekun nitqi

- Bizim 2021-ci ild? i?l?rimiz çoxdur, h?m ?n?n?vi i?l?r, hans?lar ki, dövl?t investisiya proqram?nda t?sbit olunub, eyni zamanda, azad edilmi? ?razil?rd? görül?c?k i?l?r, m?n ?sas?n bu haqda sözümü dem?k ist?rdim. Çünki bizim ?n?n?vi infrastruktur layih?l?rimiz dem?k olar ki, ba?a çatmaq üzr?dir. ?g?r azad edilmi? torpaqlar? istisna ets?k, indi qazla?d?rma s?viyy?si 96 faiz? çat?bd?r. Elektrik enerjisi il? heç bir problem yoxdur, ?ksin?, m?n Davos Forumunun hesabat?n? Az?rbaycan xalq?n?n diqq?tin? çatd?rd?m, biz burada ikinci yerd?yik. Avtomobil yollar?n?n böyük hiss?si art?q in?a edilib, qalan layih?l?r d? plan üzr? gedir. D?mir yollar? x?tl?ri v? dig?r infrastruktur layih?l?ri, o cüml?d?n suvarma il? ba?l? layih?l?r plan üzr? gedir v? dem?k olar ki, ba?a çatmaq üzr?dir. Ona gör? bizim ?sas diqq?timiz azad edilmi? torpaqlara olmal?d?r v? bu sah?d? ilkin infrastruktur layih?l?rinin icras? art?q ba?lam??d?r. Birinci layih? ?u?a ??h?rin? yol layih?sidir. Çünki ?u?a ??h?rin? ?n?n?vi yollar haz?rda bizim üçün o q?d?r d? m?qbul deyil. Düzdür, biz bu yollardan istifad? edirik. Ancaq biz bu yollardan Rusiyan?n sülhm?raml? qüvv?l?rinin mü?ayi?ti il? istifad? edirik - h?m Laç?n d?hlizind?n, h?m d? Q?rm?z? Bazar ?razisind?n. G?l?c?kd? ?lb?tt? ki, biz bu yollardan da s?rb?st ??kild? istifad? ed?c?yik, o cüml?d?n A?dam-Xank?ndi-?u?a yolundan da istifad? ed?c?yik. Noyabr?n 10-da imzalanm?? B?yanatda göst?rilir ki, bütün kommunikasiyalar aç?lacaq v? bel?likl?, mü?yy?n müdd?td?n sonra bu

yollardan getm?k d? problemli olmayacaq. Ancaq bu gün ?u?a ??h?rin? getm?k üçün yeni yol ç?kili?i mütl?q laz?md?r v? biz bu sah?d? i?l?r? art?q start vermi?ik. O çox ç?tin layih?dir, relyef d? çox ç?tindir v? xüsusil? indi hava ??raiti d? imkan vermir. Ancaq ?hm?db?yli-Alxanl?-Füzuli-?u?a yolu in?a olunur v? hesab edir?m ki, n?z?rd? tutulmu? qrafikd?n daha tez bir zamanda in?a edil?c?k.

Dig?r vacib layih?y? d? art?q start verilib. Bu, To?anal? - K?lb?c?r yoludur, bu da çox ç?tin relyefd?n keç?n bir yoldur. B?zi yerl?rd? yüks?klik 3500 metr oldu?una gör? q?? aylar?nda bu yoldan istifad? etm?k çox ç?tindir. Ona gör? tunell?rin tikintisi n?z?rd? tutulur, müvafiq göst?ri?l?r verilib v? bu layih? d? indi icra edilir. Eyni zamanda, göst?ri? verilib ki, Horadizd?n Z?ngilana, oradan Qubadl?ya v? oradan da Laç?n rayonuna q?d?r yol ç?kilsin v? haz?rl?q i?l?ri gedir. Onu da ?lav? etm?liy?m ki, To?anal?dan K?lb?c?r? ç?kil?c?k yol Laç?n rayonuna da davam etdiril?c?k. Bel?likl? biz iki t?r?fd?n, - h?m ?imaldan, h?m c?nubdan Laç?n v? K?lb?c?r rayonlar?na yol-n?qliyyat infrastrukturu yaradaca??q. Eyni zamanda, m?nim göst?ri?iml? Laç?n v? ya K?lb?c?r rayonlar?n?n ?razisind? müasir beyn?lxalq hava liman?n?n tikilm?si üçün yer axtar?l?r. Düzdür, orada relyef çox ç?tindir v? dem?k olar ki, ?razil?rin mütl?q ?ks?riyy?ti da?l?q ?razil?rdir. Orada düz yer tapmaq ç?tindir, amma indi ara?d?rmalar gedir, ümid edir?m ki, yax?n g?l?c?kd? m?n? m?lumat veril?c?k. Bel?likl?, ya Laç?n, ya da K?lb?c?r rayonunda yeni beyn?lxalq hava liman? tikil?c?k. Füzuli ??h?rind? is? beyn?lxalq hava liman?n?n tikintisin? art?q az vaxt qal?b. Göst?ri? verilib, yax?n g?l?c?kd? art?q in?aat ba?lanacaq v? bu il Füzuli ??h?rind?, - ??h?rd?n indi ?s?r-?lam?t qalmay?b, - yaxud da ki, o ?razid? beyn?lxalq aeroport f?aliyy?t? ba?layacaq. Bu, h?m Qaraba? bölg?sinin inki?af? üçün laz?md?r, çünki bütün növ t?yyar?l?r en? bil?c?k - h?m Füzulid?, h?m K?lb?c?r-Laç?n zonas?nda. Eyni zamanda, ?u?aya g?lm?k ist?y?n xarici qonaqlar rahat Füzuliy? enib, oradan avtomobill? ?u?aya ged?c?kl?r. Aeroportun tikintisi il? paralel olaraq art?q Füzuli ??h?rind?n beyn?lxalq uçu?lar?n t??kili il? ba?l? ilkin ara?d?rmalar apar?lmal?d?r. Beyn?lxalq aeroport beyn?lxalq uçu?lar t??kil etm?lidir. ?lk növb?d?, bizim avia?irk?timiz “AZAL” bu m?s?l? il? ba?l? ciddi i?l?sin ki, aeroport aç?landan sonra d?rhal bizim qon?u ölk?l?rin b?zil?ri il? hava n?qliyyat? t?min edilsin.

Hesab edir?m ki, iki beyn?lxalq aeroport Qaraba? zonas?n? b?rpa etm?k, yükl?rin da??nmas?, turizmin inki?af? üçün biz? köm?k göst?r?c?k. Eyni zamanda, insanlar oraya qay?dandan sonra onlar?n rahatl??? üçün d? bunun böyük ?h?miyy?ti olacaqd?r.

Elektrik enerjisi il? ba?l? planlar t?sdiq olunub. Bir daha dem?k ist?yir?m, - indi nazir d? m?lumat verib, - h?m ?n?n?vi, h?m b?rpaolunan enerji növl?ri orada geni? vüs?t alacaq v? enerji sistemi bizim ümumi enerji sistemimiz? tam inteqrasiya edil?c?kdir.

D?mir yollar? il? ba?l? göst?ri? verildi, haz?rl?q i?l?ri gedir. Horadiz-Füzuli v? ondan sonra Füzuli-?u?a d?mir yolunun tikintisi d? n?z?rd? tutulur. G?r?k bunun icra c?dv?li t?sdiq edilsin. ?u?aya v?t?nda?lar qay?dandan sonra, ?lb?tt? ki, bu yol istismara veril?c?kdir. Amma h?r hala indi layih?l?ndirm? i?l?ri gedir, maliyy? v?saiti d? ayr?lmal?d?r. ?u?aya rahat gedi?-g?li?i t?min etm?k üçün mütl?q d?mir yolu da ç?kilm?lidir. Bu il bu layih?y? start veril?c?k.

Eyni zamanda, Horadiz-A?b?nd d?mir yolu da, - A?b?nd Z?ngilan rayonunda Erm?nistan s?rh?din? yax?n olan q?s?b?dir, - yenid?n tikil?c?k. Çünki m?nfur dü?m?n bu yolu da??d?b v? tamamil? s?radan ç?xar?b. Naxç?van d?hlizini açmaq üçün bu yol xüsusi ?h?miyy?t da??y?r. Haz?rda Naxç?van d?hlizinin aç?lmas? üçün konkret i?l?r gedir. M?n hadis?l?ri qabaqlamaq ist?mir?m, amma bu d?hlizin aç?lmas? noyabr?n 10-da imzalanm?? B?yanatda öz ?ksini tap?b. Ona gör? bu, mütl?q aç?lacaq v? bölg?y? yeni imkanlar g?tir?c?k. Bu yoldan h?m Az?rbaycan, h?m Türkiy?, h?m Rusiya, h?m Erm?nistan, h?m d? ?ran istifad? ed?c?k. Bu yol g?l?c?kd? çoxt?r?fli ?m?kda?l?q üçün xüsusi ?h?miyy?t? malikdir. Biz öz ?razimizd? Horadiz-A?b?nd d?mir yolunun tikintisin? ba?layaca??q. Bununla paralel olaraq, Naxç?van Muxtar Respublikas?nda d?mir yolunun b?rpas? v? müasirl??dirilm?si istiqam?tind? d? i?l?r apar?lacaq. N?z?r? alsaq ki, Erm?nistan d?mir yollar? Rusiya d?mir yollar?n?n mülkiyy?tind?dir, bizim t?r?fmüqabilimiz, ?lb?tt?, Rusiyad?r. Çünki Erm?nistan dövl?tinin Mehri d?mir yolu layih?sin? heç bir aidiyy?ti yoxdur. Biz bu m?s?l?ni Rusiya il? müzakir? edirik. Çünki Rusiya d?mir yollar? Erm?nistan d?mir yollar?n?n sahibidir. ?lkin müzakir?l?r müsb?tdir. H?l?lik bu q?d?r. G?l?c?k hadis?l?r haqq?nda m?lumat veril?c?k.

Azad edilmi? torpaqlarda k?nd t?s?rrüfat?n?n m?hsuldarl???n?n art?r?lmas? üçün suvarma i?l?ri sür?tl? getm?lidir. Bu bar?d? art?q dan???ld?. ?n müasir suvarma sisteml?ri t??kil edilm?lidir. N?z?r? alsaq ki, su m?nb?l?ri d? kifay?t q?d?r çoxdur.

Enerji t?chizat? il? ba?l? art?q burada m?ruz? edildi, bütün göst?ri?l?r verildi. Qaraba? bölg?si ya??l enerji zonas? kimi dünya üçün bir nümun? olacaq.

S?rh?dl?rin qurulmas? istiqam?tind? t?xir?sal?nmaz i?l?r apar?lmal?d?r. Çünki bizim Erm?nistanla 100

kilometrl?rl? s?rh?dimiz yaran?b. Y?ni, art?q bu s?rh?d bizim n?zar?timiz? keçib. Orada bütün s?rh?d infrastrukturu t??kil edilm?lidir. Dövl?t S?rh?d Xidm?tin? müvafiq göst?ri?l?r verilib. Haz?rda Dövl?t S?rh?d Xidm?ti Z?ngilan-Qubadl? s?rh?dinin mühafiz?si il? m???uldur. K?lb?c?r-Laç?n istiqam?tind? Müdafi? Nazirliyinin qo?unlar? xidm?t göst?rirl?r. G?l?c?kd? bu m?s?l?y? d? bax?lacaq. H?r halda s?rh?din mühafiz?si xüsusi ?h?miyy?t da??y?r. Çünki Erm?nistanda revan?ist qüvv?l?r var v? biz onlar?n b?yanatlar?n? diqq?tsiz qoya bilm?rik. Amma h?r k?s bilm?lidir ki, ?g?r bizim s?rh?dimiz pozularsa, onu pozan c?zaland?r?lacaq v? bel? t?xribatlar bu qüvv?l?r? çox baha ba?a g?l?c?k.

Eyni zamanda, Az?rbaycan Respublikas? ?ran ?slam Respublikas? il? öz s?rh?dini tamamil? b?rpa edib. 132 kilometr uzunlu?u olan yeni s?rh?d yaran?b. M?n Xudaf?rin körpüsün? ged?rk?n bildirmi?dim ki, bu s?rh?d dostluq s?rh?didir. H?qiq?t?n bel?dir. Amma s?rh?d s?rh?ddir v? s?rh?d infrastrukturu mütl?q yarad?lmal?d?r. Bu m?s?l?l?r üçün d? v?sait ayr?lmal?d?r.

???h?rsalma qaydalar?n?n t?tbiq edilm?si il? ba?l? art?q bütün göst?ri?l?r verildi. Azad edilmi? ?razil?r? biz bundan sonra da xarici nümay?nd?l?ri, jurnalistl?ri, diplomatik korpus nümay?nd?l?rini, Az?rbaycana s?f?r ed?n nümay?nd? hey?tl?rini d?v?t etm?liyik. Misal üçün bu ay ICESCO-nun nümay?nd? hey?tinin s?f?ri gözl?nilir. Yax?? olard? ki, nümay?nd? hey?tinin b?zi üzvl?ri azad edilmi? ?razil?r? getsinl?r, erm?nil?rin, Erm?nistan r?hb?rliyinin da??td??? m?scidl?r? d? ba? ç?ksinl?r, o m?scidl?rin qal?qlar?na da baxs?nlar v? bütün dünya müs?lmanlar?na bu bar?d? daha dol?un m?lumat versinl?r. N?inki dünya müs?lmanlar?na, bütün dünyaya ki, bizim tarixi, dini abid?l?rimiz dü?m?n t?r?find?n nec? da??d?l?b.

?lb?tt? ki, Qaraba? bölg?sinin çox z?ngin turizm potensial? vard?r. Ona gör? indid?n turizm mar?rutlar? i?l?nib haz?rlanmal?d?r ki, art?q h?yat bu bölg?y? qay?dandan sonra vaxt itirm?d?n turizm sektoru da inki?af etsin. ?ndid?n beyn?lxalq turizm s?rgil?rind?, - pandemiyadan sonra bu s?rgil?r b?rpa edil?c?k, - Qaraba? bölg?sinin turizm potensial?, turizm mar?rutlar?, tarixi abid?l?ri göst?rilm?lidir ki, biz bu bölg?ni do?rudan da dünya üçün çox c?lbedici bölg? kimi t?qdim ed?k. N?z?r? alsaq ki, Qaraba? bölg?sinin çox z?ngin, füsunkar, t?krarolunmaz t?bi?ti v? tarixi abid?l?ri var, ?min?m, Az?rbaycan?n ?sas turizm zonas?n?n birin? çevril?c?k.

Bir sözl?, bizim planlar?m?z böyükdür. Müharib? c?mi iki aya yax?nd?r ki, ba?a çat?b. Amma görün, n? q?d?r böyük i?l?r görülüb. B?rpa i?l?ri art?q ba?lan?b v? bu, onu göst?rir ki, bizim sözümüzl? ?m?limiz aras?nda bu d?f? d? heç bir f?rq yoxdur. Biz demi?dik ki, torpaqlar i??aldan azad olunandan sonra bu torpaqlar? tezlikl? b?rpa ed?c?yik. M?n bu yax?nlarda demi?dim ki, biz Qaraba? bölg?sind? c?nn?t yaradaca??q v? sözümd? dururam. Bizim ham?m?zdan as?l?d?r ki, bu sözl?r yerin? yetirilsin.

Ona gör? 2021-ci il bu bax?mdan çox ?lam?tdar olmal?d?r. M?hz 2021-ci ild? Az?rbaycan xalq? v? bütün dünya gör?c?k ki, bizim niyy?timiz h?yatda öz ?ksini tap?r, bizim planlar?m?z h?yatda gerç?kl??ir.

?l ba?lay?b, bizim ham?m?za u?urlar, Az?rbaycan xalq?na cans?l???, xo?b?xtlik arzulay?ram. Keçmi? köçkünl?r? tezlikl? öz do?ma torpaqlar?na qay?tma?? arzulay?ram. H?r halda Az?rbaycan dövl?ti ?lind?n g?l?ni ed?c?k ki, bu gün daha da yax?nla?s?n. Vahid Az?rbaycan dövl?ti bundan sonra u?urla, inamla inki?af ed?c?kdir. Sa? olun.

www.president.az